КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

СОВЕТСКИ ІИЛМА ЙОККХА КОТАЛО

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

(СВЕТ)

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 116 (4407). | ШОАТТА, 26 сентябрь 1970 шу. | Мах 2 кеп.

БОККХАЧА ЛОАРХІАМА КОСМИЧЕСКИ ЭКСПЕРИМЕНТ ТОЛАМЦА ЧАКХЪЯЬННАЙ!

«ЛУНА-16» ЯХАЧА АВТОМАТИЧЕСКИ СТАНЦЕ ЮХА ЦІАЙОАЛАЕШ ЙОЛА АППАРАТ СОВЕТСКИ СОЮЗА БЕЛГАЛЪЯЬЧА РАЙОНЕ КІАЬДДА ІОЕССАЙ

ТАСС ХОАМ.

1970 шера 24 сентибре московски ханах 8 сахьати 26 минотии яьлча «Луна-16» яхача автоматически станце юха цІайоалаеш йола аппарат Советски Союза белгальъча моттиге Казахски ССР город Джезказгана 80 километр къулбехьен-малх-боаленгахьа кІаьда Іоессай.

Бетта грунта образецаш чуйоля чІоагГІа дІакъайла контейнер тІа латта юха цІайоалаеш йола аппарат парашютаца ІочуйоаггІача хана поисковй средствай комплекса гуш хиннай. Іоессачул тІехьагІа Москве дІахкоачаяр хухьа вертолето дІайихьай аппарат.

Бетта грунт чуйола аппарат СССР Академега дІалургъа анализ яккха а Іомае а. Тохкама результаташ непатеха арадоахаргда.

Космически аренаш карарзаяра историе чухь эггара хьалха автоматически аппарата новкъосталца бетта грунт латтте кхоачаьй.

«ЛУНА-16» АВТОМАТИЧЕСКИ СТАНЦИ ХЬАЕЧЕН ЦУН ПОЛЕТА ПРОГРАММА КХОАЧАШЪЕЧЕН ДАКЪА ЛАЬЦАЧА ІИЛМАХОШНА, КОНСТРУКТОРАШКА, ИНЖЕНЕРАШКА, ТЕХНИКАШКА, БОЛХЛОШКА, ЕРРИГАЧА КОЛЛЕКТИВАШКА, ОРГАНИЗАЦЕШКА

Деза новкъостий!

Вай мехие, советски Іилман техникан яхь а нерда Іалашьяте йоккха котало яьккхай космически аре техничен нераерзачен.

1970 шера 12 сентябре тІехьачча «Луна-16» яхача автоматически станца полете кхоачашйир дуккха чеалхана ишовераш. Бетта белгальъча районе кІаьда Іоессай. Бетта грунта образецаш хьаийцар, кІаьта цул тІехьагІа цу станце тІара гІеттача космически ракета Советски Союза территоре кьахстаьча районе Лаьтта кхоачийр ун.

Космос карарзаяра дунен практике эггара хьалха кхоачащир автоматически аппарат сиглен кхьача планета тІа яккхар, цун грунта образецаш хьаэцар, Лаьтта юха [illegible] гиельно нерда доккхар.

Космически аре йоазаяи карарзаярех ле нхарие хаддалза чеалхане дуьй, ун кхоачашдора космически техника хьалхе эш, техничеcки экономически рационально средствашца лахар дІа а дах. «Луна-16» яхача станца полета программа кхоачашъяро цІаьхха а белгалдир космически аре техникан. Бетта а Маьлха системе кхьача планетий а тІехьа тІара Іилма информаци хьаийцаш автоматически аппаратий ниьйкалаяран йоккхий тераиш шерра перспективеш хилар.

Автоматически космически станцеш хьаеча ог ветски Іилман техникан нерда толамаш, даха йола хилар вай болхлой классо, советски Іилма-техническим интеллигенце дог гІолдаьнна къахьегарах. Из котамо къьстта гІадбугаш я юбилейни шера, Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда кийчо еча хана хьекха хиларах.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета чІоагГІа декъал буш «Луна-16» яха автоматически станци хьаечен цун полет кхоачашъечен дакъа лаьцар хиннв Іилмахой, конструкторош, инженераш, техникаш, болхлой, ерриге коллективаш, организацеш.

Сийле хийла советски халкъа — коммунизм турпалха, халкъа-кхиоца кхиамачун!

Дакъала хийла сийлахь-йоккхача Даьхенна доьча беркето, коммунизм котъяккхара йола вай ерригга котамаш нахъ дег уьйсутдеш а из вІашгІахьдаха а Советски Союза Коммунистически партел!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет
СССР Лаккхехьарча Совета Президиум
СССР Министрий Совет

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГА, СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГА

Оаха, «Луна-16» автоматически станци хьаечо, ургІйоаийтачо, цун полет кхоачашьечо дакъа лоацаш хиннача Іилмахоша, конструкторашa, инженераша, техникаша, болхлоша КПСС Центральни Комитетага, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумета, СССР Министрий Советага дІахойт дунен космонавтике эггара хьалха автоматически аппарат сиглен хьича планета тІа яккхара, цун грунта образецаш хьаэцара, из Лаьтта юха Іойоссахьара принципиально нерда деккхар толамца кхоачашдар хилар.

Цунца хьеллалу автоматически аппаратацай дІехо а Бутти Маьлха системе планетаие тахкара тІабоадача пхьеъ шерра перспективаш.

Практике эггара хьалха юкъе боалахьачо яхйайолаш космически ракета йола автоматически станци Бетта тІа йоссара способо йоацо тулайт сиглен клинатий тайп-тайпара районаш тешаберча а экономически пайданерча а спосабашца хаддалза тахкара декхараш кхоачашде.

«Луна-16» яхача автоматически станце полет еча хана кхьахьчай нерда конструкци болх бузургбодаш хиларах, из чІоагГІа тешаме а совершенствой дуда хьадь а хиларах уникальни опытий вайнем, но хьаелл кхоана хургйолча космически техника оргальча тоалхча образецей конструкци еттадоран хьайраса нерда торонаш.

Оаха доккха беркал оаш Коммунистически партена, Советски правительствана, дерригача вай халкъа тха къахьегам халдалнах хьалланаш хиларах, из хала а бехктоташ а деккар хьоачаьг дара тхоьца бовлла тешаш болла.

Из советски Іилмана царгІлахьаш хІана оаха, «Луна-16» яха автоматически станци хьаьнрашь, хІалу вай халкъа оаха ре хулача доккха событеца — Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда. Тхо доккхал дем из «Луна-16» яхача автоматически станце полет Коммунистически парте вІашагІъелла, дунен эггара хьалхара болхлой акархойн пачхьалкхе — кхоллар В. И. Ленин ваь бІаь шу дизар из нийсъэларах.

Оаха тешам лу Советски Союза Центральни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, Советски правительствана, дерригача советски халкъа вай сийлахь-йоккхача Даьхенна доьча берката, дерригача аланий кхьайтий дукха космос дІахо а карарзаяра нерда декхараш кхоачашдара кхы а дукхагІа низ тІабоакхайтаргхиларах.

РЕСПУБЛИКА ПРОПАГАНДИСТИЙ І-гІа СЪЕЗД

Селхан КПСС обкома политически просвещене ШагІа хилар республика пропагандистий І-гІа съезд.

Ловцца къамаьл а даь съезд хьайийллар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина.

Съезде гулбеннараша чІоагГІа тІераш а детташ сийлен президиуме хержар КПСС ЦК Политбюро.

Пропагандистий І-ча съездага КПСС обкома дайта моаршал Іодийтар КПСС обкома шоллагІча секретара Р. В. Вахаева.

«Хургйолча КПСС XXIV-ча съездана дуаздевнача партийни пропаганда декхарех» доклад йир КПСС обкома секретара Х. Х. Боков. Прених къамаьлаш дир: КПСС Старопромысловски райкома секретара нов. Мухортова, Ведена районе Карла Маркса цІерагІча колхоза юкхьайнарча политшкола пропагандиста нов. Умалатова, ПТК партийни организаце секретара нов. Кацемана, Назарен «Электроинструмент» завода пропагандиста нов. Мальсагова, «Малгобекнефть» НПУ цхьоалагІча промысле заведующе нов. Паука, Шаьла района «Джалка» совхоза партийни организаце секретара нов. Шатаева, Шелковской района Каргалински станицерча пропагандиста нов. Струева, республика писателий Союза правлене председателя нов. Ахматова, Ножай-Юрта районе Шерипова цІерагІча колхоза пропагандиста нов. Цицаева, иштта кхьчар а. Къамаьл хьараш ерригаш а дхийтта сиг нар.

Съезда балха юкъе дакъа а лаьцар къамаьл а дир КПСС ЦК пропаганда отдела инструктора нов. Л. Д. Баканова.

Съездо хержар пропагандистай республикански Совет.

Съездо тІайийцар республика берригача пропагандисташка даь кхайкар.)

Съезда балхах йола отчет вепьто хергьа.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ПРОПАГАНДИСТИЙ ХЬАЛХАРЧА СЪЕЗДАГА

Деза новкъостий!

КПСС Нохч-ГІалгІай областной комитето дІайха моаршал хоатт пропагандистий І-ча республикански съездага.

Пропагандистий съезд гулъенний дикача хана. Советски халкъо, дерригача прогрессивни адамаша торжественно белгалъяьккхар вай ханара эггара йоккхагІйола событи — Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизар. Дергдоаца ленински васкеташ кхоачашдеча, коммунизм хьалъеча нерда хІамаш карагІдаьнна белгалдаьккхар сий дола юбилей. Даьхача цу толамашта юкъе дикка дакъа лаьцар партийни пропаганда, партийни организацеша хІара денна беча кхетама балхо.

Парте XXIII-ча съезда решенешца, КПСС Центральни Комитета Пленумий соцамашца хьалхле а лелаеш, республика партийни организацеша чІоагГІа йовхо ю коммунисташи комсомольцашн идейно чІоагІдара, къахьегамхой марксистско - ленински тешам хьахилийтара, моллагІа а буржуазни идеологе гІулакхаш ловргдоацаш уж хилийтара.

Эзараш беча парте членашен комсомольцашен шоай идейно-теоретически боарам лаккхбир политически дешара системе. Дукхаш итташ эзараш балча къахьегамхоша политически дешар Іомадир ленински халкъа школашка, коммунистически къахьегама школашка, дукххача кхьа пропаганда кхача формашка. ЦІаьхха ца хиннача тайпара Іомайир ленински творчески тІехьале.

Цу балха тІехь керттера чІоагГІало, хьалха латта отряд я парте але а доагІаш доша фонд я хьина ціи яьккха пропагандисташ.

Пропагандистий съезд гулъенний политически дешара системе керда дешара шу доладала гарга гІертача хана. Дешара керда шу чакхдаргга дешара шу доладалла гарга... коммунизмага бодача новкъа керда боккха гІа а хинна дІаоттаргйолча КПСС XXIV-ча съезда кийчо еча хана. КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъяра итогаш а еш, парте халкъа низ тІабохийт коммунизм хьалъяра хІанзарча этапе дола керттера декхараш кхоачашдара.

КПСС ЦК декабрьскии (1969 шу) июльскии (1970 шу) Пленумий решенешка чІоагГІа никъ лаьцаб вай мехка дуьне тІа эггара дикагІа йола промышленни юртбоахамен производство хьаьра.

Цу хьалашка ленинизм творчески Іомадеше тІа-тІа дукхагІа теркам тІабохийт коммунисташта, берригча къахьегамхошта экономически кхетам балара декхар кхоачашдара. Технически прогресс чІоагГІа дегІайоатІача хана къахьегамхой экономически знанешца кийчбар тІа-тІа дукхагІа объективнегІен дакза дергдоацен хІама а хиле дІаотт. Цо пропагандисташкара дІадех къахьегамца, социалистически доалахьенца къахьегамхой коммунистически гІулакх доагІаргдолаш, предприятешка, гІишлош хьалъеча, колхозашка, совхозашка латта гІулакхаш балхан шоаш бехктокхаме хетара уйла хьахургйола кхетам балара дешалта керттера терахе тІабахийтар.

КПСС областной комитет чІоагГІа тешаш я республика пропагандисташ, шоай низ ца кхобеш, шоай говзал лаьхьем, тІехьа тІайоагГІача хана а советски наха коммунистически мораль хургйолча, советски патриотизма, социалистически интернационализма уйланца кхетам балара парте хьалхарча мугІарашка хуртхиларах, коммунизм хьалъяра декхараш «Теоретикаш хиларах тарра, пропагандисташ хиларах тарра, организатораш хиларах тарра» кхоачашде яка ленински васкет сийленца кхоачашдергахьарах.

Деза новкъостий, шоай беркатерча пропагандистски балха тІехь, коммунизм хьалъергйола тешаме а дьикаре а нах кхетабеча оаш толамаш дахар лоаш лоаша боккхa оаха иоане. Из хургда парте XXIV-ча съезда хадоаттІара наиьадахара юкъе оаш лоаца дикагІа дола даьза.

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕТ.

Т. Г. КАРПЕНКОНА, Н. П. ЛУЧНОЙНА, И. У. УМАРХАДЖИЕВНА, Х. А. ЯНДИЕВНА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР КУЛЬТУРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Къахьегамхошта коммунистически кхетам луча доккха дакъа лацарах Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика культура заслуженни болхло яха сийлен цІи лойла:

Карпенко Татьяна Григорьевнана — В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода партийни организаце пропагандиста.

Лучной Николай Петровича — Грозненски локомотивни депо партийни организацие пропагандиста.

Умархаджиев Іисе Умархаджиевича — Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза партийни организаце пропагандиста.

Яндиев ІадзаІий Хаьата — Назарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза партийни организаце пропагандиста.

Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Н. АЛМАЗОВ.
Нохч - ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.
г. Грозный,
1970 шу, 24 сентябрь.

Т. Г. КАРПЕНКО

Н. П. ЛУЧНОЙ

І. У. УМАРХАДЖИЕВ

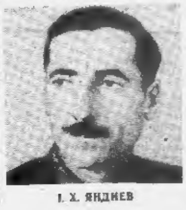

І. Х. ЯНДИЕВ

ПРОПАГАНДИСТИЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ СОВЕТ

Александров Н. Ф. — КПСС обкома политически просвещене ЦІен методически Совета член.

Ахматханова Т. М. — КПСС Грозненски райкома секретарь.

Карпенко Т. Г. — В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводи марксизма - ленинизма лардий школа пропагандист.

Белогуров В. В. — машиншаьхьа Грозненски отделене марксизма - ленинизма лардий опорни школа пропагандист.

Варзанов С. П. — Нохч - ГІалгІай пачхьалкхен пединститута воккхагІвола преподаватель.

Уманский Л. М. — Грозненски мехкдаьтта института кафедра заведующи.

Дулерайн Р. П. — «Знание» общества председатель.

Заруцкий А. Я. — КПСС обкома политически просвещене ЦІен заведующи.

Зоев С. О. — КПСС Грозненски горкома секретарь.

Ибрагимов М. И. — Надтеречни района Гвардейски юкъерча школа семинарски группа кулгалхо.

Ковалев А. А. — «Грозненский рабочий» газета редактора заместитель.

Ковальковский Б. Т. — Гудермесски локомотивни депо марксизма-ленинизма лардий школа пропагандист.

Котиев М. У. — Назарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза марксизма-ленинизма лардий школа пропагандист.

Латышев П. И. — КПСС обкома пропаганды агитацен отдела заведующи.

Лагутин С. М. — радиовещанешен телевидененен йолча комитета председатель.

Мальсагов Д. М. — «Электроинструмент» яхача Назрановски завода комсомольски политпросвещене пропагандист.

Мухортова А. И. — КПСС Старопромысловски райкома секретарь.

Макиев О. А. — ВЛКСМ обкома секретарь.

Гришин В. А. — Нохч - ГІалгІай пачхьалкхен пединститута проректор.

Плешкина Т. И. — КПСС Заводской райкома политически просвещене кабинета заведующи.

Ткачева Л. И. — облсовпрофа заведующи.

Умархаджиев И. У. — Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза марксизма-ленинизма лардий школа пропагандист.

Филькин В. Н. — КПСС обкома политически просвещене ЦІен методически Совета член.

Хрусталев Ф. Г. — Грозненски района Ленина цІерагІча колхоза партийни организаце семинарски группа кулгалхо.

Лучной Н. П. — Грозненски локомотивни депо семинарски группа кулгалхо.

Пропагандистий республикански Совет 1970 шера 25 сентябре съезда делегаташ массаба раьза а волаш хержар.

ПРОПАГАНДИСТИЙ ЦХЬОАЛАГІЧА РЕСПУБЛИКАНСКИ СЪЕЗДЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАША НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР БЕРРИГАЧА ПРОПАГАНДИСТАШКА ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

Областной партийни организацен идеологически вахара боккха лоархІам болаш хилар Нохч-ГІалгІайчен пропагандистий цхьоалагІа съезд. Из чакхйоал Советски Союза Коммунистически парте аргІанарча XXIV съезда кийчо яраца къахьегамхой политически къахьегамен хьинар чІоагГІа айденнача хьалашка.

Общественни Іилман кулгалдара, нах юкъе беча организаторски идеологически балха Іалашвате йол кха опыт Іоаль съездага йода вай парте. КПСС XXIII съезда решенеш пропагандъра цо массо тайпара беш бола Боля сийрдабеннахаб дезаш шиш дешо исторически Сийлахь-боккхача Октябре 50 шу дизарон В. И. Ленин ваь 100 шу дизарон.

Хургйолча КПСС XXIV съездаца дуъзаденна партийни пропаганда декхарех дувцаче хана республикански пропагандистий 1-ча съездо белгалдоакх, КПСС XXIII съезда решенеш кхоачаш а еш коммунисташ тен берригача къахьегамхоштен политически кхетам балара дакъе Нохч-ГІалгІайчен партийни организацеша дукха болх баь хилар.

Укх дІадахача шерашка партийни пропаганда белгалйоаш коммунисташ, комсомольцаш, парте боацаш къахьегамхой теоретически кийчбар тоадерца. ДукхагІча дакъе из да вІаштІаьхьдаьлар гедуегІарий политически общеобразовательни кийчонга хьежжа КПСС Центральни Комитета партийни образоване керда системе кийчьйира. Из кхоачашъе йолаелча денз вай республикерча 15 эзар совгІча сего юкъьенцара политшколаш чакх а хьа политически знанеш лакхйир. Юкъерча зенно дешараш шоаза дукхагІа а хинна 14 эзар сагга дІакхьчар. 26 эзар совгІча сего семинарашка, партийни актива школашка, марксизма-ленинизма университетте толамца Іомаю марксизма-ленинизма теори.

Партийни дешара керда системе юкъейеллара хьинна керттердер вахарца, коммунизм къахьегамхой практикаца айкха бувзам а болаш мировоззренчески проблемаш Іомаера коммунистий теркам дукхагІа тІеозар да.

Республика дукхача пропагандисташа, къастта юбилейни дешара шера, керддадер лехаш творчески къахьийгар, ладугГІараша хьехача хана пайда нйбора тайп-тайпарча форманаш методехи, практически заданеш, группаной индивидуальни консультацеш йора, семинараш чакхйоахар, Ленина произведенешца, парте документашца, кхыдолча первоисточникашца болх бе Іомабора, нах юкъе беча политически балха методаш хьехар ладугГІаьшта.

Марксизма-ленинизма пропаганда яра Іоаьча опыто вай дІахий а ду, дІахо йодача хана толама болх беггхиларах бІу а болийт. ХІана берригача пропагандистий декхар сенах латт вьича, из латт марксизма - ленинизма пропаганда еча меллоаде декхадар чІоагГІадь а цу Іеш из дІахо дегІадоалладарах, вай берригача кадрашке, коммунисташка, комсомольцашка кІоаргга ленинизм Іомайтарах, практически балха тІа цун идеяш методехи дола пайда нйбе ун Іомаберах.

Укх хьатІадоагІача дешара шера доккхий а бехкетоххаме а декхараш хьаьхккашка латт пропагандисташта. Партийни комсомольски образоване системера керда 1970—71 дешара шу КПСС XXIV съезда кийчо еча в цо бола беча а хана чакхдаргда. Цо дІадех марксизма-ленинизма образоване системерча керттерча декхара — общества берригача къахьегамхошта Іилман мировоззрени ялара пропагандистий къаьстта теркам тІабохийтарга.

Оаха дешо кхетадер школайн семинарий занятий идейно-теоретически боарам лаккхбар дукхагІча даькъе вайх, вай знанеех, говзалах коммунистийн парте боацача къахьегамхойн теорена а общественно-политически балха-а безам тІабохийташ бола дешара формаш пропагандистски практикаме юкъелаьхьарех а тийна долга.

Цудухье съездо республика берригача пропагандисташ тІаьхь дакъ шоай теоретически знанеш лакхъяра, методически говзал тоаяра, партийни пропаганда ленински принципийн тІаІехтте Іомайра.

ХІана, Коммунистически парте социалистически общественни производства махоттга интенсификаци яра, цун эффективность лакхъяра проблеме хьалхарча аргІанна оттамьй хана, пропагандисташта хьалхашка уатт кхы а доккхагІен бехктоккаме гІен дола декхараш.

Семинарий политически школайн кулгалхой, лекторош, докладчикаш, политинформаторош марксизма-ленинизма пропаганда алга а политически знанеш йоаржаенга а КПСС ЦК декабрьскии (1969 ш.) июльскии (1970 шу) Пленумий решенешка белгалъяьча социалистически экономика дегІаекара нердача этапаца дуъзаденнача декхарашца айкха бувзам болаш лелладара тІаьхьех съездо.

КПСС XXIV съезда бехк из боегІара накъбахара, производстве резервех пайда эцаига тоадаран экономе режим чІоагГІьяран тІаьхь дерригача халкъо болам баржабаьча хана, пропагандистий актуально декхар да коммунизм котъяккхара Іилма технически прогресса поархІам къахьегамхошта шерра дІабовзийтар, хІанзарча хенарча КПСС экономически политикена пропаганда яр, берригача къахьегамхошта юкъе экономически знанеш йоаржар. Вай берригa теркам тІабахийта безa хьалха латтача предприятей, производства рационализаторий новаторий опыт, социалистически язь, коммунистически къахьегама тІахьара болам шерагІа бовзабара, дерригa а да деза къахьегамхошта шоай патриотически декхар кхоачашдеча — халкъа боахама планаш хинай хьатта кхоачаш а тІехь кхоачаш а еча новкъостал дара.

Съездо пропагандисташ тІаьхьех берригa шоай низ, хьинар, шоашта доза партийни дег чу дуккхa дешаца къахьегамхой промышленностен юртбоахамен производство лакхъяра, къахьегама оссарле лакхъяра, арахецача продукцега дІадоадар лохдара, рузкъан чІоагГІа ннам бара, къахьегама дисциплина лакхъяра, рузкъа лорадара, халкъа боахама дерригача доахъошта интенсификаци яра а цар рентабельность лакхъяра а тІагІертта къовсам лоттабара оарцагІбахара.

Съездо къаьстта комсомольски политически дешара пропагандистий теркам тІабохийт царна хьалхашке доккха а бехктокхаме а декхар — марксистско - ленински теора кІоаргга знанешца комсомольцаши кагирхойн кийчбара, общественни ійланешца цар классовой гІулакх хургдолаш, ленински васкеташ кхоачашдеча тьохкеме хургболаш, коммунизм котъяккхара тІехь тІагІерта къовсам лоаттаберргболаш Іомабаре декхар латташ хилара.

Партийни пропаганда дукхача наьха формай пропагандистий декхар да дукхача къахьегамхошка ленински идеяш, парте политика, экономически знанеш кІоаргга а дика кхетаргйолаш а дІайовзийтар, мехкa политически, экономически, культурни вахари дунен халкъашта юкъера хьали хаддамза дІадовзийтар.

Хьалха а сана берригача пропагандистий керттерчарех цхьа декхар да боккха коммунистически бехктокхам хилара, советски патриотизма, пролетарски интернационализма, халкъий доттагІлен, буржуазни идеологеца, дІахкача замах юхедисача воча гІуланхашца машар хург ца хилара уйланца советски наха кхетам балар.

Парте деза фонд я яьнна пропагандистех КПСС XXIII-ча съездо. Цу бахача бокхача мехко вайх хІераваар доккхача хІаман тІехь декхарийла ву. Оаха, съезда делегаташа, республика берригача пропагандистий цІерагІа дукха езача Коммунистически партена цун ленински Центральни Комитетан тешам лу тІехьа тІайоагГІача хана а марксизма - ленинизма кІаьдлургдоаца пропагандисташ тхоай хургхиларах, коммунизма сийлахь-йоккхий идеяш котъяккхара низ а хьинар а кходарг ца хиларах.

ДИКАГIЧА ПРОПАГАНДИСТАШТА СОВГIАТАШ ДАЛАР

Партийни образоване системе дуккхача шерашка а толаме а пропагандистски болх бараьх рес. публика къахьегамхошта коммунистически кхетам а лрча дьнна дакъа лацарна.

КПСС обкома Сийлен грамотш лойла:

Алхаев Алимад Муталиевича — Урус-Мартана района Урус-Мартана юкъерча школа семинарски группа кулгалхочоа.

Зверькова Валентина Федоровнане — Наурски района «Плодопитомнический» совхоза марксизма - ленинизма лардий школе пропагандиста.

Ибрагимов Мерлу Ибрагимовича — Надтеречни района Гвардейски юкъерча школа семинарски группа кулгалхочоа.

Коновалов Василий Исаевича — Сунженски района «Сунжанефть» мехкдаьтта промысловн управлене семинарски группа кулгалхочоа.

Котиев Мурат Умалаевича — Наьсарен района «Октября 40 шу» яхача совхоза марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста.

Красильщиков Мирон Иосифовича — г. Грозне Грозненски автоспецоборудоване завода марксизма - ленинизма школа пропагандиста.

Курноскина Наталья Гавриловнана — г. Грозне № 46 йолча юкъерча школа семинарски группа кулгалхочоа.

Лагутина Александра Петровнана — г. Грозне № 22 йолча юкъерча школа семинарски группа кулгалхочоа.

Леонтьевский Владимир Николаевича — Шелковской района Каргалински юкъерча школа теоретически семинара кулгалхочоа.

Мишустин Александр Васильевича — Грозненски района «Аргунский» совхоза марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста.

Паталиева Зоя Абдул-Алиевнана — Ведана района С. М. Кирова цIерагIча колхоза юххьанарча политшкола пропагандиста.

Паук Сергей Яковлевича — МалгIабина района «Малгобекнефть» НПУ шолагIча промысла марксизма - ленинизма лардий школа пропагандиста.

Поссин Василий Михайловича — г. Грозне Грозненски химически комбината семинарска группа кулгалхочоа.

Саранин Григорий Петровича — г. Грозне Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта цахддоахача завода марксизма, ленинизма лардий школа пропагандиста.

Сатина Евгения Павловнана — Грозненски района «Ермоловский» коа тIарча олхазарий совхоза КПСС исторе лардаш Iомаеча школа пропагандиста.

Татаринцев Александр Александровича — Сунженски района Шеча Эскара цIерагIча колхоза марксизма - ленинизма лардий школа пропагандиста.

Техиев Хьамзат Абусаидовича — Шаьла района Шаьларча юкъерча школа семинарски группа кулгалхочоа.

Хайкин Петр Владимировича — г. Грозне «Электроприбор» заводa семинарски группа кулгалхочоа.

Хачатурова Зинаида Назаровнана — г. Грозне В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта цахддоахача завода семинарски группа кулгалхочоа.

Хубиев Ахьмад Ахматхановича — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза марксизма-ленинизма лардан школа пропагандиста.

Шемет Петр Акимовича — Нохч - ГIалгIай АССР чурча гIуллакхий министерства семинарски группа кулгалхочоа.

Шляков Михаил Федоровича — Ачхой - Мартана района «Самашкинский» совхоза юххьанарча политшкола пропагандиста.

Шабазов СаIид — Советски района С. М. Кирова цIерагIча колхоза КПСС истори Iомадеча школа пропагандиста.

Эльжханов Аланди Яргиевича — Ножай-Юрта района «Ильича васкеташ» яхача колхоза КПСС истори Iомадеча школа пропагандиста.

МОСКВА. Московски авиационни технологически института сотрудникаша профессора В. М. Суминова, инженераша М. М. Гольдберга, В. П. Радионова, аспиранташа Н. Н. Катомина, Б. Г. Кузина, инженера С. Н. Сикриона хьаьжча телевизионни лазерни микроскопа (ТЛМ) геттара дIамитача хIамай къаьгта сурт гойт.

Хьожиш волчо кердача установка чIогIа дика бIаргадойт предметийн доккхий дакъ сургаш. Иштта «Шера са болча микроскопа» йиш хулийт чиаш йола объект бокъонца бIаргайойтарал совгIа, болх беча хан дIаьмга балха инструмент бIаргайита а, цо чIогIа воархIаме да прецизиони — къаьстта нийса а юверири а операцеш с.

Специалисташа хетарох, «ТЛМ» шерра юкъахвоалаергьа йолча экспериментацешка, медицине, нийса приборан сеч, радиотехнике, электронике.

СУРТА ТIА: аспиранташ Н. Н. Катомини (аьрдехьара вар) Б. Г. Кузини телевизионни лазерни микроскоп оттаеча хана.

С. Преображенске сурт.

ТАСС фотохроника.

ЯЛАТ ХЬУВКЪАДАРА

ТIехь хьедаьнадо хьатIе культураш чуэцдаьшхь хьатIе доагIача шера. кхаберг болча хьувкъама лард Iоллаш ба юрташкара механизаторш. Совхозийн колхозийн кхаш тIа массанехьа болх бен а ялатан йидув агрегиташ. дIаккхуьаш да маьь ахара балхаш.

Республике чуэцача дерригача хлатий дикь даькъаз кхо дакъа ялат ду гурахь дIаювча культура, ша. 1971 шера — хьатIайоагIача пятилетка хьалхарча шера кхо бергбола хьувкъама 165 эзар гектар гурахь дуя кIаи мукхдIабе безаш ба юртбоахам механизаторш.

Уж культураш дIаера мтара дикагIа йола хIа а дIана латтар.

21-гIа сентябрь тIаккхочаш республика боахамашка 19 эзар гектар гурахь дуя ялаташ дIадийнад.

Дика лелхалат дIадера балхаш Веденски, Надтеречни, Наурски, Шелковской районашка. Бакъда, тIаьа а дукха ха чакхдахн хеза балхаш. Юрта боахамашкара къахьегамхой дехкар да дикагIа йолуш агротехнически ханашкел, хьа тоадича лаьттен ялаташ дIаьес. Бакъда, ахьахолча боахамашкара хIаяз ялатан дIаде дезаш доля дукхаа кхаш лаьхь далаьзз ха. Царех дукхагIа долча лаьтташ тIара ялатан чуийца лаланза да.

Республика боахамашкарча механизатораша 63,3 эзар гектар зиба ахи дезачох 36 процент лаьтта ахах. Темпаш дIададахача ма рачул лаххагIа вле а, лела дезза. на тайпара сиха лелан уж балхаш Грозненски, Наьсарен, Ножай-Юрта, Шелковской, Урус-Мартанча районашка.

21-гIа СЕНТЯБРЬ ТIАКХОАЧАШ ЗЯБА ЛАЬТТА АХАРАХИ, ГУРАХЬ ЯЛАТАШ ДIАДЕРАХИ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	Зяба лаьтта ахар	(процентаца) Гурахь дуь ялташ дIадер
Ачхой-Мартана	48	6
Ведана	3	53
Грозненски	36	7
Гудермесски	32	16
МалгIабина	35	—
Нахтеречни	35	24
Наьсарен	33	5
Наурски	67	26
Ножай-Юрта	16	18
Советски	58	5
Сунженски	41	8
Урус-Мартана	30	—
Шаьла	65	8
Шелковской	7	26
г. Грозный	31	—
Республике гIолла	36	11
Лесхоза колхозийн совхозаш	36	11
«Скотокорме» совхозаш	34	14
«Грознино» объединение	60	15
«Консервзолозовощ» объединение	46	3

Наьсарен района массалашка цхьан юкъа бийа хина дон юкъ а цьлабаьб машинаша. Ганарош чуэца йоладахь ухказа. Ноккхара нохий сапна хьуна кхашка комбайнаш, сиха хIа кьа лел ганарех етта машинаш.

Укх шера сайна дукха ганараш кхедаьхан укказа — 2200 гектара тIа.

Дог гIоздоахь хоьшшо уж массаьшкара. Ткха махкьан уж. Цхьадолча боахамашка гектара тIара боала хьувкъам 12—14 центнерага кхаьн, хIаьта ерригача районага диллача юкъера лаьркIача 18 центнер хул.

Лоацца аьлча, лаьтто дика беркат деннад. ХIанз из чу мишта эц хьожаргда вай.

«Октября 40 шу» совхозе группой хьисане болабаьб из болх. 15 комбайн а ганараш чуэцаш. КхоагIача отделенера 400 гектар гарга дола гидуарган чуэц цхо хи совгIа ха мара эшаналар механизаторашта. Укх девошка шолагIча отделенерчa кхашка из болх беш ба уж. Цига дика къьхьет комбайнераша А. Барзикхоева, А. Аушева, О. Дзауроа, дукхха кхычар.

1160 гектара тIара гидуарган

ГАНАРИЙ МАШИНАШ

10 дийнахь чуэца дош деннад совхоза механизаторашa.

Хьаьта а района боахамашка массанахьа а яц тIаккхаш а лавкха. Ялатан чуэцаш ханех чулла лел уж балхаш «Назрановский» совхоза. Цу хан 12 дийнахь чуийцан доаккхара лаха хIа билзача, бетта буйцар укказа. Гидуарган чуэца дилла итт да а чакхдахаш хаташ йаьлаз, болх яхангаж цара кхачаьбаш. Болх беш йолча 8 комбайнаш лелаш 4—5 мара хилац. Вожаш йохаш, йоллуш лел.

Цхьаьнхь а да укказа бемкаьт дакхка дезаш. Укх тIеххьарча хана чуэцаше а хьувiаьам пачхьалкхен заготпункташка дIа а ца кхухьаш хьатта Iоабеш оамал а совхоза кулгалхой. ТIаккха цхьацца «Iаг» хIоккаьа болал. Из да хIанз ганаранца леладер а. Кхо эзар тонн совгIа ганараш латт уккхазарча централиии хьатта бIарчча арсIаш а да. Хоаш на дай кхьчанза чуэцча, хинадьсно тIеххьа дукха йолга, уж цхьа бийса яьккхача а дожкуьлга. Цу тIа уж цIендиш, чакхдоахаш болхлой кIезига а хул.

Арахьара хьатIая ка еаш шоргта тележкаш тIехьйола «Беларусаш», автомашинаш я совхозе. Хьанасаш вахнар язьеца ганараш уж а вара ца цунгке цхьаьнш роь с йиш 20—30 машина я укказа. Бакъда, из бола вIаштIехьбоккхаш, оаpц хаш сиг вай. Масаьа «IIаккхан» ожа аьла шоа цхьа машина ганаш дIа а дие фоц бергиги болх.

ТIаьхьийтта дукха ганараш уз кхашка. Дика дай болча боахамашка комбайнашта тIеххьа тележкаш нахи лелаш хул уж къалехьлеш. Укказа из гIулакх хьоа а вай. ХIаьта гидуарган кортош доакъара дика доде а дииленнад района боахамашка. Ганараш хьаьлкхчуд тIехьагIа мел Яиса отходаш кхашка шоаш ядача йов.

Цу тайпара хьал да «Эдиженский», «Назрановский» совхоза.

М. КАРАЕВ.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЛАРД

Iалама ханаша кочкъарле йоралына на беш доказий толамаш даьхад укх шера Сунженски районе «Путь к коммунизму» колхоза цхьоалагIча бригада къахьегамхоша. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара гурахь дуь кIа 32 центнер, мукх 42 центнер баькхар цар. Цаьтта дика къахьийгар хьийолча бригадаша а. Кхетаду колхоза механизаторша кертгера шоай декхар даьхенна дIахагIа ялат дIададар делга. Цудухьа, цхьа минут ха ехьа йоаш, «Комбайн кхай тIара — мух — лаьтта» — кхача принципах вIаштIехьбаькхаьб цар шоай болх. Цудухьа шоаш ялат чуэцашехьа лаьтташ аха болабелар колхоза механизатораш. ХIара денна лаьтташ оахаш 20 трактор я колхоза. Цар дийнахь 100—120 гектар лаьтта аьхий Iодулх. Дерригаьаха дальна кийчаь лаьтта 4,5 эзар гектар да. ДукхагIа долча кханкха фосфорнии азотнии удобренеш схьа баькиоб къахьегамхой.

Геттара дика латт гурахь дуьча ялата лаьрхIа кхаш тоаддара гIулакх колхоза йоьлагIча бригаде. лакха да цар хьоккхаьаш. Цу духьа лакха я балха тоамаш а качестве а. Цу хьакъехьа да агронома В. Гончарова бригаде еттадь гIулакх. Масала, хIара аьха аьмна участок хьежачул тIехьагIа мара хьаьвац цо. Цаьтта лоархIам болаш да бригадашта юкъе социалистически аха доаттаяр а материальни стимул балха юкъе кхахьар а. Балха да йисте дальча, цо бах болх моаб хоа хIара механизатора. Цар дахьа толамаш къокхама доса тIа дIахаьу. Цудухьа хIара механизаторо хьачул хIоза да лиса тIергаш къахьег.

Норма тIеххьоачаннчоа дуь йола премеш йоаз царна. ХIаьта кIира баьча балха итогаш аьнул тIехьагIа шоай ханнаха преми дIалу болхлошта. Из лоархIаме гIулакх да колхозе. хIана аьлча йойна на харра къахьегамара беаш совбаккхарах дикагIа къахьег механизатораша. Цудухьа лакха тоцамаш доах бригаде дикагIа лоархIам болча трактористама. И. Ерикова, П. Бондарева, Н. Липчанске.

Мукъадаьнна лаьтташ аха а аьха чудулийташ хиш дехкаш я Н. Коржудова кулгалду бригада а. Керда техника юкъе йоаладьй цар балха. Хьалха хIара хий деттача хлупааш цIендеш кулгаша бе безаш бола болх хIанз трактороа бу. Цудухьа 1,5 процент къахьегама оксарле цанх я лушта, сохе бIарчча шера хий дилла майда 300 гектар мара йоацача укх шера цхьан кIира цу тайпара болх баь майда 200 гектар я.

Шой иза, хьинар тIадохийт укх деношка колхоза механизаторашна хургболча хьувкъама тоамне лард йоллара.

ДIалуш фу кондиционни нормага а кхачийт. Ялат дIаде болабеннаб уж.

С. ДОЬХАНЛИЕВ.

БЕШАМИЙ БЕРКАТ

Дика хьувкъабаьб укх шера семи баьцадараши Ачхой-Мартана районерча «Новосельский» совхоза къахьегамхоша. ПланагIа пачхьалкхенга 1850 тонн баьцадараш лоха дезаш яр совхоз. хIаьта хIаналеза цар лоха баьцадараш 3000 тонн я. ХIанзчул тIеххьагIа а планал совгIа дальенна 100 тонн помидораш, 60—70 тонн кабуц, 100—150 тонн совгIа дIалла йиш йолаш ба совхоза баьцадараш леладераш.

Баьцадарел - вогIа хьийкъабал сом а. План 1190 тонн йолча хIанзалехь 1390 тонн сом дIабеннаб пачхьалкхенна.

Уж къахьегама толамаш дахара шоай низ, хьинар да кходеш къахьийгар совхоза болхлоше. Цул совгIа массайолча бригадашка, звеношка дика вIаштIехь баьккхабар болхлой къахьегам. ГIайната, баьцадарашта агротехника бокъонашца хан-ханна хьа чудолийташ хиш хийхар, басар дир, бешанашта эс ду са доалла хIамаш бошеш массехкаш молхаш техар. Совхоза специалисташа, болхлоша шоаш дика кхехь хьувкъан цхьа килограмм ца бойташ чу а дийна дальенна дIабалара низ да кхойола къахьет укх деношка а.

Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда сийна укх шера пачхьалкхенга сеши баьцадараши дохкарб план 180 процент кхочаш а яь. тIайоагIача пятилетка хьалхарча шера кхы а дукхагIа бешамашкара беркат чуэцара тешаме лара йолла социалистически декхар тIаийцад совхоза къахьегамхоша.

Т. САИТОВ.

КОМСАШ СИХЪЯЬ ЧУЭЦ

Бехкетоххаш ха я «Надтеречный» совхоза къахьегамхошта хIанзара яр. ХIана аьлча хьетташ дика болча хана чу ца ийцача дукха йоаргья комсаш. 150 гектар ялаташе тIара тIанзчул тIехьагIа комсаш чуэца сиаш ба уж. ХIаьта комсаш дIайийа майда 668 гектар я.

Задлинех пачхьалкхенна дIаяла сиа комсаш 1125 тонн йолча, совхоза къахьегамхоша уж цаI-ах нормах дукхагIа яла лаьрхIад. Уж декхарош кхочашдара новкъостал ду царна городе балхача нахо а.

Дийнахь йиъ - пхиъ рейс а ец, тайп-тайпара мухь кхуьдьа 11 автомашина я цу боахамe болх беш. Денна цар дIакухьа комсаш 120—130 тонн я.

Йиъ бригада я совхозе уж балхам деш. Къаьстта дика бодх бара белгалъььнна я В. Мутаевай, П. Эльмурзаевнех кулгалду бригадаш. Цу бригадий болхлой 150—180 процент кхочачадой дон задани.

П. ПОПОВ.

Баьцадаараш — планал совгIа

ДIадахача шера баьцадараш кхедарах уж пачхьалкхенна дIададарах тIехьайисар Шаьла района «Агатинский» совхоз.

Цу шера шоаш дукхайта тIалаташ лих ца доалийташ шоай къахьегам нийса вIаштIехьбаькхар совхоза цхьоалагIча отделене баьцадараш леладераша. Укх шера пачхьалкхенна планал совгIа 100 тонн баьцадараш дохка социалистически декхараш тIаийцадар цар.

Иншта кхоачашду отделене къахьегамхоша шоаш денна дош. ТахьаьлагIа сентябрь тIаккхочаш пачхьалкхенна 1156 тонн помидораши нарсаши дIаеннай отделене баьцадараш леладераша. Планал совгIа дIаяла лоьрхI цар шоаш 20 гектар лаьтта тIа кхевь кабуц а.

Уж толамаш хьаннинах совхх гурахь дена баьцадараш леладераша доагтIача тайпара бешанаштe гIулакхаш дарах. Баьцадараш дIаделехь гурахь а бIаьстан мукъе а минеральни а органически а удобренеш техар лаьттах, гк дикача агротехнически ханашка дIадийра, ахканна оасарах цIена лоаттадир кхаш, царна бовршамагIа хий дийхар, баьцадарашта ше да дайта са доалла хIамаш бош массехкаьа молхаш техар. Хаинаьа лiабола а бешна сиконой баьцадараш чуэцаш ба хIаца отделене къахьегамхой. Хьувкъам чуэцача хьала латтиш я Р. Мусенова звено. Баьцадараш чуийца бала боахх звено болхлой. Пхиа 120 центнер йолча чуийцача хIара гектара тIара 200 центнер помидораш яьхай цар.

Парте XXIV-ча съезда къахьегама совгIатанца хакъабахара социалистически яхье а баьнна, хьувкъам гаргарча хана чуийца бакхха лорхI отделене болхлоша.

П. ЯКОВЛЕВ,
агроном.

БАЛХА ЭЗАР ГОВЗАЛ

1970 шера 2 октябре 30 шу дуз Советски мехка профессионально - технически образоване пачхьалкхен системе вIашагIьолла. Халкъа боахама дерригача доакъашта болхлой кадраш кийчъю профтехучилищаша. СССР-е профтехобразоване система хьахиларах а цун таханарча гIулакхах а дувца аьнна дехар дир АПН корреспондента Дементьева Еленас СССР Министрий Совета профессионально - технически образоване Пачхьалкхен комитета председателага Булгаков Александрага.

ПРОФЕССИОНАЛЬНО - ТЕХНИЧЕСКИ образоване советски система дегIаяр мехка ваxарца, боахам, тоабарца, культура лакхъярца айхха дувзаденна да. Советски пачхьалкхен хьалхарча деношка денз Коммунистически парте боккхаш лоархIам беш хиниаб болхлой керда кадраш кийчъяра. 1919 шера июне В. И. Ленина кулг цадаьча декрета тIа белгалдоаккхар, къахьегама оасарле схьа а теппаме а лакхъярга бода викъ наха юкъе шерра профессионально-технически знанеш говзалаш йоаржаяр бе яхаш. Комсомола инициативах а цо хьинаре дакъа лоацаш а вай мехка вIашагIъехкар фабрично - заводской ученичествош (ФЗУ). Социалистически революцие хьалхеллача дешара заведене керда тип яр из.

Мехках индустриальни держава еча боккха лоархIам болаш хилар ФЗУ школаш. Тхьаьн иттелагIча шерашка промышленни производства боарамга диллача Европе цхьоалагIча моттиген дуней шоллагIча моттиген яр Советски Союз. Промышленность сихха дегIаяро, мехка малхбоалея областаш индустриальни хилaро, производство эргашоаккхиш тоаяро дукха говзе болхлой дIабехар. ФЗУ школаша шоаш чуйолхача предприятешта мара кадраш кийчъяннар. ПланагIа а пачхьалкхен хьаштайеш халкъа боахама дерригa доакъош дегIаахара перспективашеа дIа ма дехкара вIаш. тIехьданкха деааш дар болхлой кийчбеги. Профессионально - технически образоване юкъарпачхьалкхен система хьахилар 1940 шера 2 октябре, «Пачхьалкхен къахьегама резервах» дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Уках арадаьнначул тIехьагIа.

Тахан профессионально - технически образоване системана чудоагIа 5 эзар совгIа дешара заведени. Тха выпускникаш болх беш ба домнашка, мартенашка, станокаш эIа, цар делаю поездаш, тракторш, кIора боаих, вIенош хьалду, барзкъаш тег, книжкаш кепадетт.

Мах боашаш хьех училищашка. ДукхагIа йолча профессионально - технически дешара заведеней дешархошка пачхьалкхен чотах цешийт. Цярна мах боацаш даа хIама, тIахуьха барзкъаш лу, Iалашбу общежитеш учебникаш. Сомаш республикай профтехшколашка къамаш меттала а хьенттале арсий меттала а хьех. Шин профессеш говзалеш хьежа хIара выпускника бе болх лу.

Профтехобразоване система массехк тайпара дешара заведенеш а. Вайцига дукхагIа я бархI класс яьккхача кагийча нахал меккарештен шин шера болхлой профессеш Iомаеш йола училищеш. Цар Iомаю лаьрхIад юкъартехнически, общеобразовательни дисциплинаш; хьех производства вIаштIехьаккхарси экономикан лардаш. Практически занятеш хьалхагIа мастерскашкех дешара боахамашкех ю, тIаккха — заводашкех колхозашкех. ХIанзарча производстве кагийча наха творчески къахьега ховрголча тайпара вIаштIехьаьккхай дешара процесс.

Профессионально - технически образовани дегIабоалаеча керда этап хилар дукха ха йоацаш училищаш вIашагIйохкарах. Цига къаьмнь шера дийнача болхлочун профессии юкъара образовани лу. Цу тайпара дешара заведенеш хьаяр вехаро дIадехар дар. IIлмаш - технически революцие влияне тоабаьб болх. Цхьайола профессешн говзалаш из лаьпа дIайоаl, кердача машинашка механизмашкен болх бара эшараш хьахул. Масала, 1925 шера денз 1969 шерага кхаччалца 18-аза хукхагIа хиннаб механизированни кхедаре операцеш еш бола болхлой. Чоалхаее профессих бола говза болхлой кийчбеча юкъара образовани йолаш хила бола хагирхой. Цудухьа профессеца цхьана юкъара образовани луш йола училищаш йоккха кхоане йолаш я.

Профессионально дика кийчбаь болхлой арахийна ца Iеш, массе оагIорахьара дегIабаькка, шоай мехка хьинар дола гражданаш арахеца дехкарейлаш а профтехшколаш. МоллагIа сагIаа пачхьалкха балха вале а общество дегIаахара законаш довзаш а йоккха культурнии политически кругозор йолаш а хила веза. Хоаш из хилаара, наьха мировоззрени хьахоллара общественни дисциплинай лоархIам IалашIе боккха ба. Тха дешархоша Iомаду обществоведени, политэкономи, истори. ЧIоагIа йоахо ю оаха дешархой физически культура ешаш хилайтара. Царна эстетически образовани хилара. Училищай дешара планашта юкъейиккхай «Эстетически кхетам балар» яха лаьрхIа курс. Цига йоалит творчески къахьегама хоза, цIагIа а ара а дика деза Iомабу кагирхой, художественни литература, искусство, музыка, театр, кино нийса кхетаде а довза а Iомабу уж.

Дешархошта нийса кхетам балара боккха лоархIам болаш ба аудиторел арахьа бу болх. Из да лектореш, творчески диспуташ яр, устни журналаш арахецар, революцеш къахьегамеш ветеранашца вIашагIбеттабалар. Профтехшколашка шерра яьржай художественни самодеятельноста кружокаш (алхха Российски Федерацие училищашка болх беш я 10 эзар кружок) технически творчествон. Хургбола изобретателаш рационализаторш хьалкхуь технически творчества кружокашка. Укхаза хьалхуъ болхло-новатор, Кагирхоша хьаю машинай болх бу моделаш, чоалхаме технически устройстваш. Тха дешархой дукха балхаш Чехословаке, Англе, Швейцаре, Вельге, США, кхыча мехкашка а хиннача выставкашка вIахьюкхаш хиннад. Иштта уж хьеххад «ЭКСПО-70» яхача Японе хиннача дуней халкъаш, та юкъерча выставке а.

Статистика тешавеш хьахьокх Советски мехка кагирхой профессионально - технически образоване тIехь,тIехьагIа чIоагIагIа тIаккхуваш хилар. НагIахь сайна 1958—1959 шерашка вай училищашка 800 эзар дIаякха саги йоIи дешаш хилнaie, хIанз уж шин шьалнола совгIа ба. Профтехобразоване система юбилей дешара шу дIадолладаларна нийслу. СССР промышленноста юрта боахами дегIабаро тахан хIадех лакха квалификаци йола болхлой кийчбелга сиедар. Юкъара образовани йола кагирхой дукхагIа уж дешара заведенешка. ДукхагIа кул юрташкара профтехшколаш, механизатораш кийчбу цар. ХьалагIь кагирхой тIера ца хина бывай гIулакхаш дара профессеш Iомае безаш бараш тахан дукхагIа хулащ латт. Торговле, общественни питане, бытовой гIулакхаш дара предприятешта эша специалисташ дукхагIа кийчбу. Укх дешара шера училищай мастерскеш, лабораторш, кабинеташ кердача оборудованеш дикагIа кийчъяьй. Дешара процесса шерагIа докходелар кино, радио, телевидени, тайп-тайпара тренажераш. Къона болхлой дика дийша болаш а балхах кхеташ а хийтара цхьаккха хIама кхоаш советски пачхьалкхено.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революцие къахьегача кагирхой вахар оалангара эргадаьккхад. Капиталистически производственни отношенеш хIа а аьха социалистически производственни отношенеш хьахиларо кагирхой физически а духовни а дегIабоалабара шерра никъ хьабелхаб. Профессионально-технически образоване системера кIезига арабаьннабаш производство новаторш, предприятех кулгалхой, Ленински Пачхьалкхенан премей лауреаташ, Социалистически Къахьегама Турпалаш.

Ше вIашагIъеллача шоаз 25 миллион гарга специалист кхеаьча советски профессионально - технически школа йоккха опыт Iоаьвй болхлой кийчбеча а царна кхетам луча а. Тахан по камаьрша новкъостал ду социальни прогресса новкъа даьннача мехкашта СССР новкъостала Iарбий ВIашагIкхийттача Республике, Монголе, Ираке, Мали, Кубе, Алжире, кхыча мехкаша а вIашагIъеллай 65 профессионально - технически дешара центр, цига дешаш ба эттаеш эзараш нах.

(АПН).

САГА СИЙ

ДоагIчарна юкъе ца Iоакхий ба Шелковской района «Коминтерн» колхоза къона ва Iу Алхимальбетов Курунтурсун. Жа-Iу хиннача ший даь нихъ тьа а лаьца къахьегяя волиниар Курунтурсун. ВорхI шу хьалха вера из цу боахаме балха. Хьалхара кIахьегама никъ ва Iуна гIоача велаш дIаболабир цо. ХIаьта укх тIеххьарча яхе шера вовкхагIа вола жа Iу волаш хьавоагIа из. Дукха деза Курунтурсуна из хьалхьа гIулакх.

Цо леладеча жена юкъе 721 жийн 758 сохх бь Iаьхари ба. Цудухьа халонаш йийслой а уж вIаще Iемача цун бригада вIаштIехьдаьлар юбилейни шера шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачаше. Масала, 721 жийна тIера даькха теккоруни тха 5520 килограмм да. Цо дIадаьрхIача планал 1520 килограмм совгIа да. ХIаьта хIара устагIанна тIера даькхар 7,3 килограмм хул. ПланагIа лакха довр 5,3 килограмм мара цуминча.

758 Iаьхар тIера валинех лайкха дезар 4100 килограмм йолча даькха тха 4865 килограмм да. Цудухьа социалистически декхарех лаьрхIачул совгIа пачхьалкхенга 2020 килограмм тха декхар.

Е. ФАРГИЕВА,
КПСС Шелковской районни секретарь.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI., 26 сентябрь, 1970 шу.

ДИКА ДЕЗДУ ЦIЕЙ

27 сентябре советски халкъо дезду машинашъерий ди. Советски нахчахьалкхен исторехь мехкан индустриализаци ярхьан айкха буьззина болаш да машинашъерга дегIаахар. В. И. Ленина васкеташ кхоачаш а деш Коммунистически парте даим йоьхуш лъй технически прогресса кертера низ из хиларах тарра машинашъерга сихагIча темпаша дегIадаьхура.

КПСС XXIII съезда решенеш кхоачаш а еш машинашъерана тIаьIертта къовсам лоаттабу дика продукци арахецара, производствана комплексни механизаци автоматизаци яра, къахьегам Iалман харжа тIа вIаштIехьбаккхара, материалий кхоабара, керттерча производственни фондех дикагIа пайда эцара тIехьа.

Советски индустри технически боарам мел лакха ба къаьста хьахьокх вай бахка - дикача космически кемаш, автоматически космически станцеш. Дуне цоцдаьккхад советски Iилманехи технически керда кхаргIдаьнначо — «Луна-16» яха автоматически станце.

Машинашъерча предприятешка халкъа боахама деррига доакъошта эшаш йола машинаш, оборудовани, аппаратaш, прибораш арахийна ца Iеш яла цIоагIа эшаш дола дукха товараш а арахец. ХIара шера вай мехка хьаь миллионаш холодильникаш, хIамаш теген хIамаш юттен машинаш, телевизораш, радиоприемникаш, кхыйраш а. Из продукци арахецалга тIехь - тIехьагIа шерлурга.

Машинашъелтен металлообработкан промышленносте эггара дукхагIа даьржа довзъош да. Цун предприятеш я ерригача союзни автономни республикашка, дукхача краяшкеи областашкеи. Сиха дегIаьх из лоархIаме дакъа Нохч-ГIалгIай республике а. Укх пятилетка шерашка машинашъечен металлообработка ечен заводий продукци шозза гаргга дукхагIа хиннай. ХIанэ вай республике болх беш я 20 машинашъю металлообработкан предприяти, царга болх беш ва 15 эзар гаргга саг.

«Тайп - тайпара я цар арахеца продукци. Вайцига хьаю низ бола буровой насосаш, мехкдаьтта скважинашта цементаж ю агрегаташ, транзисторни радиоприемникаш, тракторни прицепаш, шарикови ручкаш, автогаражни оборудовани, электросверлилкаш, мехкдаьтта чакхдоахача эша чоалхане аппаратaш, медицински инструменташ, трансформаторни подстанцеш, шуьшаш юла автоматаш, резино - технически изделеш, кхыйола прибораш машинаш, автоматаш.

Укх тIехьарча шерашка цIоагIа дегIа а еций хувка а еций машинашъю республика керттера предприяти — «Красный молот». Укхаза хьалхьлъй болати чайн хоаладу, мехкдаьтта аппаратураш хьаю цехаш, керда инженерни корпус. ХIанэ хьалхе йолаьлй 500 а 1000 а атмосфер давлени йола фонтанни арматура арахецаргйола йоккха цех. Завода дукхача цехашка отталь толамагIйола оборудовани, уникальни станокаш, «Красный молот» продукци вай мехка а Iоавзол декъа а цIоагIа хоатташ я.

Реконструкци ъьчул тIехьагIа дикагIа а дукхагIа а продукци арахеца йолаенний «Трансмаш», № 1 йола «Автоспецоборудование», «Нефтехимзапчасть» яха къахьагIйола заводаш. ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа хьалхь а «Электромеханический», «Грозненски ремонтно - механически», «Грозэнерго», ЦРМЗ, кхыйола а предприятеш.

Укх тIехьарча итт шера г. Грозне Старопромысловски районе хьал а я болх бе йолаелайтай «Электроприбор» — лакха производственни культура йола предприяти. Цу тайпара машинашъю керда заводаш хьалхьй республика районашка а: г. Назране — «Электроинструмент», г. Гудермесе — «Медико - инструментальный», г. Аргуне — «Пишемаш». Цу ерригача заводаша хIара шера дукхагIа продукци арахец, дикагIа болх бу.

Республика беррига къахьеган хой саьна, ихе шера план ханал хьалха кхоачашъяра а КПСС XXIV съезда баха ма боагIара махьбахара а керда социалистически декхараш тIайна къахьеган ба машинашъераш а. Ер шу дIахоладелча дена республика машинашъерошкара планал совгIа мехкага дIакхаьчай шин миллиона сома мах а тайп - тайпара машинаш, оборудовани, прибораш, аппараташ, кхыйола а продукци. Из тIайнцача декхаре позззен хIаьзен дукхагIа да. Итт процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Цу шеръа 14 миллион сом пайда баьб предприятешка.

Уж доккхий производственни толамаш даха вIаштIехьдьныад машинашъерашна творчески къахьегарах, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешна политически болх кхетанца делабарах, беррига болхлой производства торонех пайда эцара, экономически эффективность лакхъяре оарцагIбахарах.

Машинашъераштa юкъе кIезига бац социалистически къе хьалха латтараш, царех дукхачаь ханал хьалха— В. И. Ленин вaь 100 шу хулача денна — кхоачашъьй пхе шера планаш. Къахьегама овсарле лакха йолаш болх беш а коллективашка цIоагIа сий деш а ба производства новатораш «Красный молотера» товараш В. Мамаев, А. Кантный, обрубщик Г. Ясуханов, сменни мастер И. Шелякин, котельщик А. Олейников, Гудермески «Медико - инструментальный» заводера полировщикаш А. Шаипова, А. Гончаренко, «Электроприбор» заводера электрографически аппараташ вIаштIьекха слесараш В. Рубанов, Ю. Горшенов, наладчик В. Корчагин, кхы дукхабараш а.

Машинашъераштa карагIдуза гIулакхаш дог тIоздоаккхаш дале а, кхьабахьа, из шоьлг хIара ду. ДIахо йодача хана уж декхарийла ба цахаддаш къахьегама овсарле лакхъе, арахецаш йола продукци дунен толамагIйолча стандарташта дIакхоачае, цун технико-экономически параметраш тоае.

Республике машинашъераша дикача толамашца дезду шоай цIей. ХIанз декхар сенах латт вьлча, из латт КПСС XXIV съезда сийна тIаьийна декхараш ихе шера плани кхоачашъяра ерригача торонех биэза пайда эцарах.

Н. ГИРИН,
КПСС обкомa промышленно-транспортни отделa заведующа заместитель.

ГОВЗА КУЛГАШ

Грозненски «Электроприбор» завода коллективо ер шу доладелча дена планагIа хьаьрхIачул совгIа реализаци яь тайп-тайпара продукци 270 эзар гаргга сома мах а. Къахьегама овсарло лакхъяра задани 101,2 процент кхоачашъяьй. Шадахача шера хьаллархa бархI бетта хинначул 10,5 процент лакхъеннай из укх шера цу шеръа.

Завода болхлоша тIаьIертта къовсам лоаттабу предприяте рентабельноста боарами экономикан лакхъяра. Цу дакъе дика лохйоьб арахецача продукцега дIабода мах, дукхача махьера бедил, металл, электроэнерги кхоьй.

Уж толамаш доахача дикаа дакъа лаьцад Ашурилов Али Магомедовича керте латтача цхедагIча цеха коллективо. Заводе керттера лоархIаш а из. ХIанэ ьлча дукхагIйола продукци арахецар из я. Цеце арахецача РЭМ-420-600, РЭМ 300 «Е», яхача электрографически машинашта, электрофильм яхача аппаратанта дукха заказаш ух хIара денна вай мехкарча Iилма-толхама, проектни институташкара, кхыч организацешкара. Эзараш болча инженерно-технически болхлошта дукхача, хава дош дола чертежашкара белхаш лоаддача хана ду цхьей электрографически машина. ХIара бетта кIалагIа арахеца еза тайп-тайпара электрографически машинаш, электрофильм яха аппаратaш 110 мара йоацача уж арахец 120—125.

КарагIдаьнначох кхоачашбаь Iеш бод цеха болхлой. Эргайоахаш йоаш цар электрографически машинаш. ХIанз цига кийчъеш я дукха ца говш арахеца йолзергйола Р 300 М-1 яха модель. Къахьегама овсарле шозза совгIа дикагIа хургъа кердача машина, хIаьта лоалош аттагIа хийчду чертежаш, кхыдола документаци дукхха дикагIа хургда цун.

Машинашъераш арахеца продукци дикагIа хилийта гIерт. ХIара хIиран цхьа продукце дилала ди хра. Цига вIашагIахет цеха мастераш, специалисташ, дикагIйола болхлой. Цига гIалаташ кхы ца далийтара хьадда йола мероприятеш белгалйоах. Уж цига чакхйоах хьежаш тIаьошам лоаттабу ОТК болхлоша. Ягаль хIамига яь а болхлочо брак йойа, цунга цийга дIайоаккхийт из, план кхоачашъярах бутт чакхбьлча луш йола преми ца луш социэ.

Кхомбэра тIехьа а цIоагIа къовсам лоаттабу цеха болхлоша. Укх тIехьарча кхаь бетта цар пачхьалкхенна кхоадьд 4416 сом. Цхьа бутт дIабахьйтац бетта 14—15 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхо ца еш.

Иштта дика къахьегама толамаш доахачо дикаа дакъа а лоацаш машинашъерий цIейна сийленца накъабахкхаб слесараш сборщикаш Солошенко Степан, Выродов Александр, Акчурин Валерий, Федотов Юрий, Гончаров Николай, кхыбараш. Цар шоай сменни нормаш 130—140 процент кхоачашъю.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) электрографии яха аппарат вIашагIйоллаш ба слесараш сборщикаш В. Акчурин, Ю. Федотов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Хьалха латтача цехе

Продукцеца реализаци яра план машинашъерий ди тIаккхачаш 102,2 процент кхоачашйир «Красный молот» завода коллективо. Шера 259 эзар сома планал совгIа продукцеца реализаци ергIа дайне ше тIайнца декхар 475 эзар сома продукцеца реализаци а еш кхоачашъьй цо.

Завода болхлой къахьегамо хьинар цIоагIа лаккхар «Производства резервах пайда - эцара толдарех халкъа боахаме экономе режим цIоагIъярех хьахьехарча» КПСС ЦК, СССР министрой Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос.

Ер шу доладеннача хана дена кхоьй 860 киловатт - сахьат электроэнерги, 1520 тонн условна довгор. Шера 300 эзар сом кходе яиш хуьйта 30 совгIа организационно-технически мероприяти чакхыьккхай. Производствана юкъейоаланий дукхха рационализаторски предложенеш. Машиностроительни продукце керда арахаре тайпаш хьаде Iомалъеа №№ 2, 3, 12, 13 йолча цехашка.

Съезда сийна кьржача социалистически яхе хьалхара моттиги карара кара тела завода ЦIе байракх хьехкай № 8 йолча цеха коллективо. Дика толамаш дахкад № 14, 4, 10 йолча цехаша а.

Барттайна коллектива я № 8 йолча цеха яр. Укхаза хIара кхьагIа вола болхло — къахьегама ветеран ва, хIаьта ахаш болхлой коммунистически къахьегама ударникаш ба, 32 сагo къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама ударника цIе еккхарга. Иштта къахьегар бахьан доцлаш юбилейни шера 8 бетта йоаза завода карара кара тела ЦIе байракх яьккхай цо.

Производства ветеранашта юкъе болх бу кьоначар а. Царех ва Н. Ржевский. «Болхлочун сий» яхи письмо яздаьрех ца! ва из. Цо Iомабу къона болхлой, дIадовзийт шай йоккха опыт, щийгера дьоккхам тел.

37 шу да И. Бережков заводе болх бу. Эггара хьалха конюх волаш болх беш хийар из, хIаьта йоккха говзал йола токарь ва из хIанз.

Хьалхарча пятилетка шерашка ударник, стахановец хиннай из. ХIанз коммунистически къахьегама ударник ва И. Бережков, [illegible] шозза таргга тIехкхоачашдеш цо. Дукха къона болхлой [illegible] кхебаьб ветерана.

Чоалхане болх беш ва токарь-ветеран В. Белоножкин — заводой оборудованена эша оттаоламаш шерьеш ва из. Итташ резенаши приспособленеш а цунга. В. Белоножкина Iомавьне Ю-нед совгIа сег. Цо яхь лоаттаю цеха комсомольски организаце секретаръна Половинкин Викторa. Виктор ветеранийн нокъа вола. В. Белоножкина санна 180 процент норма каст-каста кхоачашъю цо. Дукха ха йоацаш комсомольский «Дай ноакъа, сийлен новкъа» яхача девизагIа хиннача Ерригсоюзни слете Ульяновске хилар Половинкин Виктор.

Дика болх бу ветеранаша фрезеровщика Т. Кулябкина, слесара — инструментальщика Г. Герасименкос, ветеранашта Iомабьча къонача болхлоша комсомольцаша Р. Шамсутдинова, фрезеровщика А. Звягинцева. Дика хьокхамаш доахаш къахьег слесараша М. Федюшкина, Ф. Самойлова, Ф. Матюшина, кхычар.

С. КОСТИН.

БАРТ ХИЛЧА

Дика хьунъаш кхебаьб укх шера Грозненски района сомийн бацадаарийн «Родина» яхача совхоза болхлоша. Бацадараш дIадийна 582 гектар майже хIара гектара тIара 175 центнер помидораш, 300 центнер кабачкаш, 120 центнер нарсаш яьхар совхоза къахьегамхоша. Цудухьа бацадараш кхедара план 9500 тонн йолча 14 сентябре ихе а даь мах беча предприятешка декхараш 5500 тонн да. ХIаьта кхы а чуэца дезаш 2390 тонн хабуц, 700 тонн марковкаш, 200 тонн хоарсамаш да совхоэ. Планал совгIа 700 тонн бацадараш пачхьалкхента дIадала йиш хургъа [illegible].

ТIехдика дел сом чуэцара гIулакх а. Планах лъархIар 3249 тонн болча укх деношка баьнка сом 3400 тонн ба. 1000 тонн тIехьа кхачаш бола сом Iотiатехаьа из дукхха - дукхагIа дух ядане. Иштта вIаштIехьдаьнад совхоза уж толамаш даха дьгейт цар гIулакхаш. Масала, дIадуни доа гIи дикатIделча сортах хиларца, агротехника тоярца, къахьегама дисциплина лакха хиларца вIаштIехьдоал цар из. Даьнкача гIадаташта йоаггIача тайпара уйлаь тIаккхийта хоо коллектива. ДIадахача шерашка дIадуни дола ги кхыча боахамашкара шйде дезаш хулар цар. Цунах пайда хилацар. Дола качество йолаш цар «Аргунский» совхозера 8500 сомах нийна ги. Цудухьа шоай продукцеш ги дикаха хьархIар коллектива.

— ХIаьта хIанз тхоай боахаш меттел кхыдола бохлошаш а Iачаще йиш йолаш да тхо дикача сортах долча гица, — боах совхоза директора. Керттера гIулакх лерхI коллективо сомин бацадараши кхедеча кхашта доаггIача тайпара гIулакх дар. Цудухьа дукхагIолча кхашка хиш дехкад цар. ЙоаттIача нормах органически химически удобренеш етташ лаатта хьаьиду.

Продукцега дIабода мах лохбара механизаци юкъейоалаяй, Масала, хьалха кулгаша дIаюош хинна рассада хIанз рассадочни машинашца юв. Цу гIулакхо къахьегама овсарле лакх а еш, кхоаза дукхагIа пайда эца вIаштIехьдалийтар бразама.

Байзине да совхоза шоай дола лахьа помидораш чIакIйоаха установка хилар. Кхай тIара хьяхкьаше а прицеми ханна чу гIолла промывочни транспортера чу а ихе тIакхха дробилани ньчу аьттача тIехьагIа машинашца заводе дIаьхо кийча помидорий бедал. Иштта къахьеган дика вIаштIехьбаккхарца, къахьегама овсарле лакхъярца, къахьегама юкъе керда техника йолларца барттайна йолча коллектива вIаштIехьдаьлар [illegible] 1584 эзар сома продукцеш реализаци а [illegible] 1675 эзар сомага дIа а кхоачийтам задани 105,4 процент кхоачашье.

С. ДЖАМБУЛАТОВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Парте аргIанарча XXIV съезда сийна яхь дIайолаьча А. Шериповн цIерагIча нефтезаводе ди тIехьа дукхагIа кул пхе шера план кхоачашъяь цехий, установкий коллективаш. Самардийнахь, 22-ча сентябре къахьегIама толам баьккхар Чибисов Борис Юрьевич керте латтача шоллагIча цеха технологаша. Мехкдаьтта сийрда продукци арахецара пхе шера задани кхоачашъьй цар цу дийнахь. Укх юкъейсача хана тIадоагIача шера чотах арахецаргъя иттаи эзараш сомий мехко продукци. Иштта болх беш цехе болгIаьлъина дика къахьегии а боккхагIбола операторош В. И. Петров, А. Девкин, В. С. Дмитриенко керте латта сменаш, оператор, И. Л. Пахомов, кхыбараш. Технологически режим нийса а лелаеш цар толамаш массаза а дика хул.

В. ГОРБАЧЕВА.

ЦIЕ БАЙРАКХ ДIАХЕЦАРГЬЯЦ

Декхий эш, тоатолгаш форда чу укаш сенна сборочни цехе хьачуш йоаккхача «Электроинструмент» заводе мел болча станокаш тIа хьаю оттадаш. Укхаза сборщикий кулгаша вIашагIа а ехкаш хоза электросверлилкаш, заточни машинаш ю царех, тIаькха вай мехка, довзап арахьарча мехкашка дIаухийт.

Цудухьа завода «дог» дал тха цехаш. ХIанэ ьлча оаха, къахьегарга кьонка мара сий дIаргадац предприятe, оаха изделеш арахецарга кьонка мара задани кхоачашъюлургьяц ерригача коллективеш.

Тхоай декхар дова тхона. Сий ца доманийта, къахьегама ритм мел ца кийта гIерт тхо. Янь бригадача вкъа а енна цахаддаш овсарле лаккхъеш, къахьегаш я сборщикий коллектив. Хьокхамаш дика де. Ер шу доладелча дена хьалхара моттиг дIалаццаш оаха. Август эггара баркатегIа хиннаб тхона. Планал совгIа хьаь массехк эзар изделий дIакхьийтар оаха цу бетта. Иштта тамлаш я укх бетта а. 300 эзарнея тIехьъеннай оаха хьаю йиь тайпара изделеш хIанзаькха а. ХIамо ца эша бетта план я из. Сентябрь чакхбола массехк ди а ма дисадий.

Дукха ле йоацаш завода кекара кара тела ЦIе байракх оаха къевьккхар. Шу чекдаллалца из дIа ца кеца уйла йолаш де тхо.

Социалистически къе сийг тха цехе лотабьар КПСС XXIV съезд кургкхиярах бола хоам ба. Цунна къахьегама совгIат кийчдара белгалдьхад керда нахьъаш. Ярже баьннараште хьалха латт Наьсигаь Беслана кулгалдеча коммунистически къахьегама экспортни участка коллектив. Цунца къе аьннача Хамхоева Кейпах, Суагова Насипханен бригадаш хьекхамаш а хIара денна лакхлуш доагIа.

Опыти эшаш дукха болаш, шоай професси дег тIара езаш дукха ба тхона юкъе. Царех цхьабарий цIераш яха лов. Дукхача хана дена болх беш хьабоагIа (сборщикаш) Кодзоева Лида, Парчиева Марем, Хибальникова Анна, Киницева Наталия, Мужухоева Марем, дукха кхыбараш. МоIача сага цIе хIана яккхац аьнна хетарга шоана. Яккхац тхоашта юкъе бовцандаь. Царчарел кIалдагIа, сихагIа, говзагIа да тха мехкарий, истий кулгаш.

Укх тIехьарча хана дукхагIа хул тхона юкъе технически отдела тIаьхожам боцаш болх беш боле нах. Из до изделн хьаю сег ше болхло а тIаьхожамо а ва хиалга. ХIаране шийна тIаьхожам ше лоаттабаре яхье аьннай тха коллектив. 12 сег сахьат доацаш продукци арахеца волаеннаш вIаьхоробьа а тха цеха.

Т. СУКАЧЕВА,
«Электроинструмент» завода сборочни цеха начальника заместитель.

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIаьхожама комитете.

ДИКАГIБАРИЙ ОПЫТ-МАССАНЕНА

«Производства резервах пайда эцарга товдарех халкъа боахама рузкъа кхомбарахь» долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо тIа халкъа тIаьхожама организацешта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш районни партийни организаце хьалхленна цхьаболх баьб халкъа тIаьхожама Старопромысловски районни комитета (нов. Ковязин).

Цу Письмо тIара хьадоагIа декхараш дуьцаш халкъа тIаьхожаме группий члений собранеш хиннай предприятешка, учрежденешка, организацешка.

Письмоца дувзадевна болх вIаштIехьбоаккхаш дена гIулакхий планаш оттаяьй халкъа тIаьхожама районни комитетой дукхагIа йолчь группашен.

Халкъа тIаьхожама комитетой дукхача группашен новкъостал ду партийни организацешта административна машинах, механизмех, агрегатех, кхыйолча оборудованех кхы а биззагIси эффективни пайда эцара, продукци дикагIа хилийтара, вагонаш кIезигагIа сайца леттийтара, хоалдара аппарат эргаьвкхха товера, цунга йодда расходаш кIезигъяра, къахьегама, производствена, пачхьалкхен дисциплина цIоагIъяра, я. кх. дешай хьакъехьа. Халкъа тIаьхожама районни комитетой группашен 43 проверка яьй, царех 5 дукхха ях юкъе болаш а ю.

Халкъа контролераша хьинаре дакъа лаьцар производства резерваш гучайоахача, материалаш, доагор, электроэнерги кхомбеш дIайоккхийтача юкъе. Масала, «Старогрознефть» НПУ КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча цхьоалагIча промысла халкъа тIаьхожама группа ше тIаьхожам лоаттабергаболаш тIайцар Письмота хьежжа оттадаь цхьадола гIулакхаш кхоачашделга. Организационни геолого-технически гIулакхаш чакхдаьхаро, скважинашта эксплуатаци яра коэффициент лакхъяро, мехкдаьтта дикхара интенсификаци яро, фонташи скважиний балха режимаш хувцаро, хIаьта иштта мехкдаьтта кIезигагIа дойташ хиларо вай хилийтар планал совгIа 21 эзар тонн мехкдаьтта дакха.

Толхама кIоарга бурув тохача халкъа тIаьхожама группа (пред. нов. П. И. Обливальный) хаддаза хьеж мероприятеш кхоачашъяра, белхан материалаш йоарца хадданза къовсам лоаттабу. Халкъа контролераша оттаяьча предложенех бурув теха эшача скважинашка юкъейса реагенташ бурув тохаш латтача скважинашка дIайихьар, из бахьан долаш 21,8 эзар сома мах бола 1100 тонн утяжелитель а 140 тонн каустически сульфатно - спиртовой раствор а кхобир. Бетонах лардех шоагIа пайда эцарахь бурув тохаш латтача скважиний конструкци хувцарах 66 эзар сома мах бола, 196 тонн турбаш 52 тонн цемента кхояй. «Материалаш кхоара чотах кIоарга бурув леттача конторе цхьа буровой хьакьй. Иштта болх дика беш я «Грозгазстрой» треста автотранспортни контора, (пред. нов. Абуев) цу треста № 3 йолча гIишлош еча управлене (пред. нов. Л. Н. Кутарай), скважинашта капитальни ремонт еча цеха (нов. Гладков), «Старогрознефть» НПУ гIишлош еча управлене (нов. Хачатуров) халкъа тIаьхожама группаш.

Халкъа контролераша дика болх баро новкъостал дир района предприятей коллективаша шоай плановни социалистически декхараш толамца кхоачашдара. Продукцена реализаци яра 7 бетта план 101,9 процент кхоачашйир.

Халкъа контролераша хьинаре дакъе лацарах вагонаш сайца латталга 1,49 сахьат лохдаьь, 150 эзар сом мах болча совлен оборудованена а материалашта а реализаци яьй, 180 эзар сом мах бола оборудовани болх бе йолаялийтей, 284 тонн металл, 657 киловатт-сахьат электроэнерги кхояй.

Цунца цхьана халкъа тIаьхожама районни комитетен дукхача группайн балха тIехь цIехашт, та кхоачамбоацараш а да. Цар хIанз а кIезага теркалду предприятеш вегIаахара экономически лоархIаме дола дешаш — общественни производства эффективность, къахьегама овсарле лакхъяр, продукце единицага дIабода къахьегани материалани кIезигъяр.

Халкъа тIаьхожама районни комитетош цхьацца йолча группашен теркал дац цхьанолча предприятеша капитальни вложенеш во кардерзаеш хилар, продукци дика йоаваш арахецалга, продукцега дIадодар доагIачул дукхагIа хилар.

Дика болх баьб Старопромысловски района халкъа тIаьхожама комитето производства резервах дикагIа пайда эцарахи халкъа боахама рузкъан дукхагIа кхом барахи йола партен правительстван указанеш кхоачашъеш.

Халкъа тIаьхожама комитет декхарийла я укх социал тIа бехгалдаьха кхоачамбоацараш дIадоаргдола гIулакхаш де, тIаьхожама балха стиль а методаш а хадданза эргайоахаш тоае. Комитето, группаша, постама еча тIара проверка лар йоацаш юсаргьйоаш хIама де, цу е вокх участке эттач хьала кIоарга а массе оагIорахьара а хьаьн е, кхоачамбоацараш хьахуздийтеш дола бахьанаш гучадаха, уж кхоачамбоацараш дIададахара йола гIулакхаш оттаде а чекхдаьйта я, проверах хьахиина результаташ къахьегамхой коллективашта хан йаннахьа дIайовзийта а цар хьакъехьара гIулакхаш де а декхарийла ба халкъа тIаьхожамой.

Грозненски городской халкъа тIаьхожама комитета пайда эца беза Старопромысловски района халкъа тIаьхожама балха дикача опытах, дукхагIа йоахха е еке районни комитетий тIаьхожама болх эрагаьнкха тоабара, тIаьхожам вIаштIехьбоаккхара нартара дукхагIа хьадеха деза.

ЗАВОД ШЕРЪЕШ ЛАТТ

Ростов - на-Дону. «Ростсельмаш» шерлу. Реконструкци яре комбайнаш еча гигантага йиш хулийтаргъя кхашка дела кемаш дикка дукхагIа арахеца, керда машинаш хьедка барадерзаде.

Сурта тIа: хьалъеш латтача 70 эзар квадратни метр майда йолча кузнечно - прессовой корпуса участок.

В. Турбина сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОРАЕ УНАХЦІЕНО

ДААРЕХ КХЕРАМ ЦА ХИЛИЙТАРА

Санитарни хьалаш тІехдика хила деза къьастта столовешка, кафе, закусочнешка, домовой кухнешка. Иштта хила деза массаза а, хІьта хІинз, чен шоргаита хула лазараш дукхагІа долча хана кхы а дукхагІа терке е еза цу гІулакха. Предприятей кулгалхой декхарийла ба общественни питане санитарни бокъонаш тешшамей маррен кхочашбе. Предприятей доазонаш асфальт билла хила деза цул совгІа, денна цІенде а деза. Столовей, кафе помещенешка хІара денна йиташ дулаш, тІьдача пахашкапа дом дІабоаккхаш болх бе беза. Из болх беча хана хих теха еза «Прогресс», сода, кхыйола хІамаш цІенъе средствош.

Ала деза дукхача предприятешка моашта хьалкашка латта декхараш кхочашдехта. Пхьабакъда пхьашпайолча предприятей кулгалхоша тeхкаю, санитарни бокъонаш. Дукха нуахаш хул, коашка, хан - ханнахьа уж цІендац, хІама дуача залашка бІеха хул, нуухаши, юдаюса отходаш ханнахьа дІаяхац, столове пхьегІаш йилара режим лелаш. Цу тайпарча столовеех я № 5, 16, 1 йола столовеш (директораш нов. Митрофанов, Абухаджиев, Арсамбаев). Уж столовеш дукхазза дІакъийлай санитарни бокъонашка хьежжа шоай болх тоабеча юкъа, хІьата цу предприятей кулгалхошта дукхаза административни хьесапе бехк баьб.

Дуача хІамах отравленеш хилар, чен шоргий лазараш хилар дІадаьккхара бокжача доархІаме да продукташ дІа-юха ахахьара хьалаш нийса леладар а. Пхьабакъда из дІаккхетале безам болаш вац № 1 йолча столове директор нов. Арсамбаев. Маьхк лоаттаеш йолча моттиге шолхаш, кхыйола бІеха хІамаш чуйола яьшкаш лоаттаю, хІьата цу столове буфетчина йолча нов. Любовас сиха чилхаш йола продукташ холодильникаш чура, йохкац. Кхы а вогІа дар ОГИХЗ ОРС-а № 12 йолча столове производства заведующе нов. Кобповас антисанитарни хьалашка дух чуделла яь локъамаш йохкийта вІаштІехьдаьхар.

Лазараш хьоадеш йола микробаш йоаржаара аьттув хулийт наха цІалуш долча дуача хІамай температура йоагтІача тайпара ца хиларо. Хьалхарча блюдай температура 75 градусал кІезигагІа хила йиш яц, шоалагІча баудай — 65 градус.

Продукташ дІа-юха хкухьача уж бІех ма ара боккхача доархІаме да транспорт цІена хилар. дукхьал цу гІулакхи мара нах лайда да хиар.

Цу хьакъехьа доагІаш долча тайпара гІулакх вІаштІехь —даккхе торе хилак специатобоахаме кулгалхой, тІаьхьоаш лоаттабац шоферий балха. Иштта 21 сентябре ЧИБ 82-60 йолча автомашина шофери экспедитори (тайнан кІераш йоюац) сайрийна ших сахьат дьвнача хана центральни базар тІера маьхк хкухьаш йолча машинача а ехка бІеха харбазаш йихьар.

Цу тайпара, да йиш йоала кхоачамбоацараш нийсалийтарах кхы а дукха дувна йиш я. Дош латт къьастта дукха кхоачамбоцараш нийслуча цу вай кІераш дьхача столовей кулгалхошта, цу тайпара гІулахаш цар кхы нийслолийтаргдевцаш, боагІаш бола бехк барх.

А. САМОЙЛОВ,
Горсанэпидстанце дуача хІамаш гигиене отдела заведующи.

СУРТО БЕХК БУ

Калинина цІерагІча поселка Мичурина цІерагІча кхоалагІча переулкагІа дагІача № 68 йолча Грибенкин Ивана цІен нов да шоана укх сурта тІа бІаргагур. Нов Грибенкин а вац ший нха лостам бе дага, хІаьта № 7 йолча домоуправлене бохкхоша хІама а вац цунга санитарни бакъонаш тапкалрах. Бахьдь, гонахьара лоаллахой-м сагота ба цу гІулакха. Кхераме да нов. Грибенкина ший нов нхалона гуе Іеабар лазар хьера. ТІамкха мишта кхетабе боагІа домоуправлене. болалей сатем?

И. Плиева сурт.

---

20 да совгІа ха хьанай общественни актива новкъосталца республика буввама боллхой периодически изданешта нах язбалийта болабенна. Вай парте дешаш наха юкъе дІадовржадарах латта шоай декхараш нийса кхетадаьъ Ачхой-Мартана, Урус-Мартана, Ножай-Юрта, Шелковской, МалгІабика районий почтайн «Союзпечатен» боахлоша, общественни активо. Газеташтен журналаштен нах язбалийтара гІулакх дика вІаштІехьаьяьхха нар.

1970-ча шере январь бетта хинначa тиражий боарамца нийслича 21-ча сентябре 19-гара 34 процентага кхочадаьд цу районашка нах газеташтен журналаштен язлуьла. ХІаьта хІара денна дІакхлуш а я цар темпаш. Партийни изданешта язлулга а дика дІаьош да цу районашка.

СУХАЛБЕ

Бокъьалдар аьтча массанахьа а кипа-м делац гІулакхаш. Почтен «Союзпечатен» боллхой хІинз а дІахайна боалаш бац. Наьсарен, Шалъа, Ведана, Гудермеса районашка изданешта язлулга эсала латт. Укхаза январь беттаца лаьрхІача 21-ча сентябре 53—10 процент мара хилац тиражашта язлулга. Из болх къьастта во лела 1520 экземпляра мар да язбеннача Грозненски районе, нийса аьлча 4,7 процент. Юкъера лаьрхІача республикерчул 3-зза гаргга кІезигагІа хул из. Партийни изданешта язлулга а иштта ледара лел.

Хайра йоалло яд моттигерча изданешта язлулга а. Нагахьа санна центральни изданешта язлулга январь беттаца нийслича 21-ча сентябре 13,4 процентага кхачадале, хІаьта моттигерча изданешта язлулга 9 процентага мара кхачадац. Центральни изданешта меттел моттигерча газеташта, журналашта язлулга а 25-ча ноябре чакхдоал. ЧІоагІа тоаде деза моттигерча изданешта язлулга. Эсала латт кагирлой газеташтен журналаштен язлулга.

ДІадахача деношка баьча балво къьаьгга хьахьокх почтен «Союзпечатен» боллхоша общественноста новкъосталах биззa пайда ца йийалта. Къьастта отраслеваи партийнии изданешта а на еш периодически изданешта лертІа пропаганда яц районии газеташа, радион телевидени.

П. ЛЕДЕНЕВ.
«Союзпечать» республиканска агентства начальник.

1970 ШЕРА ЯНВАРАЦА НИЙСДИЧА 1971 ШЕРА 21 СЕНТЯБРЕ ГАЗЕТАШТЕН ЖУРНАЛАШТЕН ЯЗБАЛАРАХ ДОДА ДАННЕШ.

районашка		проценташца
Ачхой-Мартан	—	27,3
Ведана	—	8,0
Гудермеса	—	10,6
МалгІабик	—	18,6
Надтеречни	—	11,0
Наьсарен	—	5,3
Наурски	—	11,4
Ножай-Юрта	—	23,3
Советски	—	12,5
Сунженски	—	11,8
Урус-Мартана	—	34,8
Шаьтa	—	6,8
Шелковской	—	21,0
Грозненски	—	4,7
г. Грозный	—	10,2
Республике гІолла		12,3

ЧАХКИЕВ Юсуп.

САГАХ

Дукха мича бах фу
Хе дукха яххарах,
Дукхвад ший син мерц
Кхы уйла йоацаш
Из ваьха вале.

Дика мича бах саг.
Рузкъе дукха хиларах,
ЦІьрмата міерош
Чухобаеш
Цун вахар дац.

Наьха догаца
Дог деттацуш,
Наьха уйлацаг
Уйла йоагІаш
Ца вахар
Вахар дац.

Накъца докъар мара,
Накъца дуар мара
Чам болаш рузкъе дац.

ГИДРОТУРБИНА НИЗ — 800 ЭЗАР КИЛОВАТТ

Дунен тІа эггара бокххагІа — 800 эзар киловатт низ бола гидротурбина хьоеш ба Ленинградерча Металлически завода конструкторашь. Уж машинаш Саяно-Шушенски гидроэлектростанце оттаергья.

— ХьалхагІа цу станце хІара яр 530 эзар киловатт бола 12 гидротурбина оттае лаьрхІадар,— аьлар АПН корреспондентага гидротурбиней секторерча конструктора заместителa Пачхьалкхен премей шоана лауреата Гранонский Семена. — Цул тІехьагІа Саяно-Шушенски ГЭС-е хІараяр 650 эзар киловатт йолла итт агрегат оттае лерхІар.

Пхьабакъда машина кхы а низ болацагІа хьаь а дукха металлин средствашн кхоe а йиш йола гучаяльлар. Завода конструкторски бюро коллективо 800 эзар киловатт низ бола гидротурбина хьае чІоагІа йир. ТІаккха Саяно-Шушенски ГЭС-а барІ агрегат мара езаргьяц.

ХІана цу Іалашмате йоккхача гидротурбина оатталаш хийтьеш ба конструкторaш. Болх бергбоча чарха размер бегалгьмай. 7 метр хургьа цун диаметр. 220 метр лакхара хий Іоьдухиргволa специальни камера легированни болатах хьергья. Цул совгІа конструкцие чІоагІагІа хилийтара аьшкибетон тІайолларгья цунна. 800 эзар киловатт низ бола гидротурбина проект укх шера оттаргья.

Игорь ТВЕРСКОЙ,
АПН корреспондент.

Халкъа багахбувцамцара

ДІАЕХКАЛ...

ПхьегІа тІа дахар - денар дувцаш вагІача шин воккхача сага юкъе тхьоврьа хахара шийн вовзал, дехал кхайса къовсам баьннаб.

Сол-сол доагІа маигал хьохаш. нийсагІа нух доаккхаш, хьунагІара етта деса норда яхьаш мала вар? — яьхад.

Юххера а, къовсам сов а баьнна, сошам баьб хІинз моашта лелалургдола гІулакх къовсаргда вай, яьнна. Нийа дага а баьнна, аьхке баха лаьрхІад цар.

ХьунагІа а баха аьхкий чулакка царт аьй цар. Цул тІехьагІа царех цаІ оаххарий чулакха аьна дІачуиахав хьунагІа.

Водам-водаш ший кІоригашца ловзаш йоалла ча бІаргайшай цунна. Кьовех бІаргавайча ча тІехьа а йолаш, ер хьахха а новкъост кІала вагІача карта тІех лийлхаб уж.

Ший новкъост бІаргавайча чах ваьда воагІача аьнад:

— Аз хьайоалахь хьона, хІана вота ца вохаш дІа мукъагІа ехка ср!

Дзангьнар МАЛЬСАГОВ Ал.

Тахани кхоанеи хурІда

26 сентябре

В. И. Ленина цІерагІа майда. 18.00. Музыкальни концерт (грамзапись). 19.00. Химикий Д. К. Художественни самодеятельноста концерт. 20.30. Хроникально-документальни кинофильмай демонстраци.

В. И. Ленина цІерагІа культура ЦІа. 12.00. Поккха зал. «Хургволча тІемахочун клуба» занятье. 15.00. «Шера ба са безе мохк» билхах мукъе долча деи кинолекторй. 19.00. «Съезда хьалхара тІехьа. Лешн», «СССР — низ бола индустриальни держава». Ахьнара лекторий. Тематически кинош хьокхар.

С. М. Кирова цІерагІа культурни салаІаре парк. 12.00. Массови площадка. Халхараш, ловзараш. 18.00. Кинолекторий. «Дезалехи сег йоалаярахи дола керда законодательство» яхача темах йола хатарийн жоппийн сайре. 19.00. «Подвиг» яха документальний кино хьокхар.

Химикий культура дворец. 17.00. Духовой оркестра выступлени. 17.30. «Советский театр» яха лаккхарча классерча дешархошта лаьрхІа беседа. 18.00. Хьалхьа университетта занятта. «УназцІено вай дара я» яха лекци. Тематически кино хьокхар 19.30. Кердача художественни литература обзор.

Н. К. Крупская цІерагІа культура дворец. 18.00. Сийлахь-докхача гІулакха къовсамхой» яхача шилзавра литературни чтени. «Я. М. Свердлова» лешин. «Свердлов» яха кино хьокхар.

Просвещене боллхой республикански ЦІа. Дахьтси ноаноштен йола музыкальни лекторий. «Наьбола нучка» яха лекция-концерт.

27 сентябре

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 9.00. 11.00. «Пионер» яха кинотеатр йилла я. 12.00. Поккха зал. Машинаш ерий Денина хьетаь берий утренник. 15.00. «Са мохк» яха кинолекторий». 18.00. Духовой оркестра концерт. 19.00. Бьышарa театр. Машинаш ерий Денна хетаь салаІара сайре.

С. М. Кирова цІерагІа салаІаре культурни парк. Машинашьерий Денве хетаб сакъердам. 15.00. Къайла театр. «Ай, за Мицнн!» яха теникий театра спектакль. 17.00. Массови площадка. Ловзараш, халхараш. 18.00. Кинолекторий. «Ленин Горькийя» яха тематически сайре 18.00. Музыкальни эстрада. Симфонически оркестра концерт. 19.00. Къайла театра. «Дошо Іасалт» яха литературни концерт. (Исполнитель — чтецнй Еррнгеоюхиа конкурса лауреат).

Химикий культура Дворец. 11.00. «Юность» яхача кинотеатра болх бу. «Майрабарех дола дувцараш» яхача цикладара кинофестиваль. «Тоха фата» яха фильм.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 18.00. «Къахьегамах долча законодательства дардаш» яха лекци. Тематически киноши хьокхар.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 15.00. Машинаш ерий Денна хьетаь массовий сакъердам

Просвещене боллхой республикански ЦІа. 16.00. «Школен вахар» яха дагахьара журнал.

63 победа пика тІа (Советски альпинисташта верагІаьнна гІулакх)

Сийлахь - боккха Даьхен тІом когаломца чакхбаьнна тхъаь яхк цу даьнначул тІехьаІа вьеккха ца ваьнначa тайпара Победа пика тІа баьнна альпинисташ укх деношка Москве, Ленинграде, Челябинске, Томске, Днепропетровске, Фрунзе, Алма-Ата совоа кхича городашка шоай цІобахаб.

Центральни Тянь-Шань... Эггара лакхагІа долча шан лоамий вохк. Укхаза да шаво къайладоаьва Победан Хан-Тенгри пикаш — 7439 метр лакха эзар кьилбоседера ворхІ эзар метр лакхи лоамаш. Аьхки кхетхаста лоа дехкаши урганни мух хьеккхаш хилараx цу лоамаш тІа вала цеттара хала а кхераме а да.

Эггара хьалхa Победа пика тІа 1956 шера баьлар альпинисташ Гутман, Иванов, Сидоренко. Цу хана деиз цу лоама тІа баьнначоаь 48 саг мара, хІара шера хІана яц аьнна цу лоам дисте альпинисташ экспедицеш хиннаяла а.

Укх шера советски альпинистана цІакхха ца хиний котало яккхай: август бетта цу лоам тІа ваьнна хилар «Буревестник», «Спартак», «Авангард» обществай мехка хьалхара моттиг яккхара юкъе дакъа лоацаш хинна 63 саг. Цо хьахоах ший шоаттькен итт цу доалача хана советски альпинизм тоаллар.

Лаккхача лоамаш тІа вреляча «новкъаь» караберзабаьрех цаІ ба 6673 метр хьла Военни Топографий пик. Пика эггара лакхеегІча лоам тІа ба «Буревестник» яхача обществонара альпинисташ вассхьвачаш Василий Барсуков, Валентин Божуков, Алексей Шандыкин (вордельара веттехьа).

В. Божукова сурт.
ТАСС фотохроника.

ОКТЯБРЕРА ХАОТТАМ

СССР гидрометцентра сведенегІ малхбоален ПредкавказегІолла 8—10 градус (нормал 1 градус лохагІа) температура хургья, бийсанна—0 градуси 5 градус, йіовхаш дийнахь — 10—15 градус. 16—18 октябрен 24—26 октябрен бийсанна —1 градус шелалгара 4 градус йіовхал а йолаш, дийнахь 6—11 градус а йолаш температура хила мег. ПІохлургья (бийсанна 8—13 градус, дийнахь — 18—23 градус), 12—14 октябрен бутт чакхбоалаш, Хьалхарча пхе дийнахьа шоллагІча декада вохк периолашен, Хьалхарча пхе дийнахьа кІезиг дукха догІаш делхаргда. ДогІа 30—35 им делхаргда (нормана гаргга). ШоллагІча пхе дийнахьа 21—24 октябрен цхьайолча моттигашка дохк хургда. Секундах 3—7 метр сиха мух хьеххаргба къулбехьен-малхбоален. тахьара, хІаьта 15—20 октябре секундах 12—15 метр мух хьеххаргба къилбаседа-малхбузехьара.

Тахан республикен Грозне хувцалуш мархаш а йолаш, догІа а ца делхаш, малхбоалехьара гІорло мух а хьеххаш ха хила мег. Республике гІолла 16—21 градуси, Грозне — 18—20 градуси температура хургья.

Кхоанен ломнен хувцалуш мархаш а йолаш, ТунІарийна цхьайолча моттигашка дохк а долаш ха хургьи. Температура бийсанна 6—11 градуси дийнахьа — 16—21 градуси хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

Доазол декъара

КОСМОС КАРАЕРЗАЯРА КЕРДА ЭТАП

ВАРШАВА, 24 сентябрь. (ТАСС). Польски керийоазоно чІоагІа дІебовайт советски Іилман техникан баьккха керда толам. Бетта грунт Лаьтта кхачийтарах» 1970 шера космически сенсаци я» а яхаш, «Трибуна люду» яхача газета белгалдоаккх керда эксперимент автоматически станцей новкъосталца планеташ тахкера советски космически программа йоагІаш йола результат хилар.

«Жице Варшавы» яхача газета белгалдоаккх «Бетта грунта образецаш дхерамах доагІа хІама а долаш» ца кхаьча хилар. «Луна» яха эггара хьалхара советски станци урагІъяхийта ерригга 11 шу ха мара яьшайоацаше Советски Союза Бетта программа кердача бокхача толамца хьалйизай. цул совгІа космонавташ бахьан кхера в ца везаш, яхаш язду газета. Автоматически станцей лардa тІа отталуча Бутт тахкара программа хьахьекхар из гІулакх нийса даь хилар.

ХАНОЙ, 24 сентябрь. (ТАСС). «Советски Іилма баьккха Іалашмате боккха толам», «советски Союза космосе карагІдьнна керда доккха хІама» — иштта керте а еадаь ДРВ центральни газеташа арабаьккхаб «Луна-16» яхача автоматически станце Бетта Іилма —тохкама программа кхочашъярахи из лаьтта юха Іойоссарахи бола хоам.

Газеташа белгалдоакх Бетта короза пробаш автоматика средствашца йизза Лаьтта кхоачаярах дола декхара керда хІама, Советски Союзо керда космически котало яккхар дерригача дунен тІа дика хеташ хилар а.

КЪОВСАМА ТКЪАЬ ПХИЪ ШУ

ХАНОЙ, 24 сентябрь. (ТАСС). Укхаза хилар Намбо (Къулбехьен Вьетнам) духьал хилара тІом болабенна 25 шу дуаш хиларах ял торжественни собрани. Вьетнама Демократически Республика дІахайкаьь дукха ха дІадехь 1945 шера сентябрь бетта французски колонизатораша болабаьча тІема духьал ший Даьхе лорара къовсам лоаттабе гІеттар Къулбехьен Вьетнама халкъ.

Собране доклад йир ДРВ-ча Къулбехьен Вьетнама Республика лаьрхІа болча викалашта керте латтачун декхараш кхоачашдеча Чыонг Конг Донга.

Собране дакъа лоацаш хиннарашa тІанйнар тІом бІаьхболийтачи из ерригача Индокитае дІабоаржабеши хилара США бехке еш йола резолюци. Резолюце тІа йизза хьаллоаш ДРВ правительства позицеши РЮВ Времени революционни правительства позицеши.

АПН ТЕЛЕТАЙПНИ ЛЕНТА ТІАРА

БІАЬ ШУ ДАЬННАЧУЖ ТІЕХЬАГІА...

Риихимяки яхача финскан горзе юха цІаккхьчай Ленинграде хиина лаьрхІа поезд. Финляндиен Нева тІарча городан юкъе машинакъа бувзам оттабаь 100 шу дизара хетаьча торжественни дакъa лоацаш хиннав 400 пассажир. Цу юбилейна хетадаь мемориальни доскаш хьадийлад Рийхимяке станцен Ленинградерча Финляндски вокзалех. Юбилейна поезда пассажираша Финляндски вокзала майдан тІа латтача Владимир Ильич Ленина памятника юхе зизаш дехкар, революце баьчча Россе цІаьвенача № 293 йолча цІн хезача паровозана хьежар.

Цу наькъа тІа гІолла паччахьа полицех лечІкъаш дуккхаза Финляндие большевикий конференценнех собранешкa нхав Владимир Ильич. 1917 шера шоззa Петрограде вахав из—цкъа апрель бетта эмиграцера цІавенчал тІехьагІен шоллагІа — Октябрьски революци хилалехьа.

Магистрала 100 шу дизар Рихимяки города бІаь шу дизарца нийсделар. Цунна хетадаь болхлоштанвкъ беллараштa памятник хьадийлад укхаза. Юбилея сийна лаьрхІа белгальлча моттиге городе дІьотабаьб 1915 шера хьабаьла финскни паровоз къьапагІбар.

Р. ХИЛТУНЕН,
АПН корр.

г. Хельсинки.

ДОТТАГІАЛА СТАТИСТИКА

СОФИЯ. (АПН — «София-пресс»). Советски промышленни товараш тІехь-тІехьагІа чІоагІагІа доатташ да Болгаре. Тха республикерча пхи миллион саго леладу советски сахьаташ. Тха наьхa цІенойшкара хІара кхоолагІйолл телевизори ворхІлагІйола радиоприемники Советски Союзера яйта а. «Хьаний СССР-ез» аьнна тІаяздаь я фотолюбителаша лело 90 эзар фотоаппарат. Из миссел я тханцига хІамаш тега машинаш а. Болгарскa цІенойшка болх беш я етташ эзараш советски холодильникаш, пылесосаш, электробытовий прибораш. Тха маькъашка лел вежараштхa болча мехки хьаь 90 эзар легковой автомобиль, 130 эзар мотоцикл, 200 эзар гарга велосипед.

ХІана НРБ промышленни товарий импорта юкъе СССР-ага кхоач: пылесосаш — 96 процент, хІамаш тега машинаш — 89, сахьаташ — 94, телевизораш — 83, мотоциклаш — 73, легковой автомобилаш — 55, цІагІа лелаш холодильникаш — 53, радиоприемникаш — 37, фотоаппараташ — 28 процент. Шин мехко кулгаш яздаьча соглашенега хьежжа СССР-гара Болгаре нийсергдола товараш тІехь-тІехьагІа дукхагІа хургда.

ПРОМЫШЛЕННОСТЕН... ДЕША ЦА ХОВЧА НАЬХЕН СТОЛИЦА

Милан — Игале промышленни столица. Бакъда цу городе деша ца хов 235 эзар саг ва. хІаьта ерригача Ломбарде — 600 эзар. Цу ханнешa пеп-ама хьаккай Милана общественность.

Дийша боалача наьха эскар дуккагІча хьакъе къулбехьера хьашкача нахах латт. Милане а Ломбарде кхача городий а йистошка дийша боалача наьха бІарчча районаш хьахиннай. ХІаьта уж тІехь-тІехьагІа дукхагІа а хул. ХІанo вьтча хІара шера Милане цук провинцен кІал па биссал хІама яккха итт эзар гаргга саг воагІа.

Иммигрант, цун дезал, берригa гаргара нах городской вахарал араьха бус. Улицаш цІераш Іовза ца ховкха цІагІара арабоьхa бахьан нах.

Газетий оагІонаш къоарзъаьд укх тайпарча заголовкаша: «Цицкхолгашцен тараканашцен цхьан квартире итт саг вах шера 400 эзар лир а телаш». «Кормано яхача моттиге подвала чу вах ворхІ камабриец», «Пиольтелло яхача моттиге итт бер дола дезал кхийча бах»... Из дерригa а да Итале экономически столице, вай ханарча европейски городе.

Къелон лазараши школашка ахийтан бежений бераш. Царех цхьадараш болх бе безаш хул, воккхар боккхагІчарна цІагІа новкъостал ду.

Фу ду нахага дешийтара?

50 коммунах 19 коммуне марз вІашагІьехкаяк курсаш. Цига деша вагІар 439 саг мара вай! Подготовительни классаштен юкхьагарча 500 школанен 1500 помещени тоьаш. Школаш гаьна хилар бахьан долаш а учебникаш деза вІаштІехьдалак е ваха-Іхагобш хиларах а бераш школе ахийта вІаштІехьдалац даьй-нанoй.

Хоаш да, дийша воацача сатах кхьнйе мара цхьа бахьан а деша тар па лулга.

Алессандро КАПОРАЛИ.
«Унита» — АПН.

ТАСС КОРПУНКТА ЧУХЬАЛХАР

АПН корреспондента городера Гуаякилера (Эквадор) бена ховмах эскара гІулакхерча наькъ группа чухьелар цу городерча ТАСС корпункта помещене, цунна оборудовани дІа а йихьар. Корпункта ший сотрудник лаьцар.

* * *

НЬЮ-ЙОРК. 24 сентябрь. (ТАСС). ЮПИ корреспондента Гуаякилера бена хоамах, ТАСС Эквадоререча корреспондента Хосе Солис Кастрос мехка президентага Веласко Ибаррега телеграмма яьийтай корпункта хІамаш яхарaв сотрудникаш лувцарй раьна ца хилар дІахойташ.

ЛадувгІа, хьажа

26 сентябрь
РАДИО

6.30 — Юрта Іуйре (нохчий меттала). 6.45 — Ахараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Ахараш. 8.30 — Республика городашкен юрташкен гІолла яха информационни выпуск (эрсий меттала). 8.40 — Республика городашкен юрташкен гІолла яха информационни выпуск (нохчий меттала). 8.50— Республика городашкен, юрташкен гІолла яха информационни выпуск (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 11.00 — «Кавказа Іуйре» яха радиожурнал 17.00 — «Халкъа творчество» яха музыкальни радиожурнал (эрсий меттала). 17.30 — «Къонах» (эрсий меттала). 18.00 — «Нохчий валеца патриотизм» яха музыкальни передача (нохчий меттала). 18.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

15.35 — Старт. Телевизионни спортивни журнал. 16.00 — Киножурнал. 16.10 — Альманаха оагІонаш тІа гІолла «Ломан Іуйре» (гІалгІай меттала). 16.35 — Документальни фильм. 16.55 — «УназцІено» яха телевизионни журнал (нохчий меттала). 17.25 — Киноаькъахой клуб. 17.55—Бетховен ваь шн бІаь шу дизарга. 18.25 — АхбІаьшера летопись «1964-гІа шу». 19.15 — Кхоана машинаш хьерий ди да. Стерда хьалхарча вахте. Концерт. 20.05 — Шоана бераш. 20.25 — Дунен халкъашта юкъера обзорени (нохчий меттала). 20.45 — «Нучича вахар» яха художественни фильм.

27 сентябрь
РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Шоана дувцар ... концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Тахан машинашерий ди да (эрсий меттала). 15.30 — Машинашерашта дола концерт. 16.00 — Москва. 16.30 — Литературни «Нохч-ГІалгІайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — Концерт. 17.30 — «Къонах» (гІалгІай меттала). 18.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

13.20 — Бераша «Павел Корчагин» яха художественни фильм. 15.00 — Хоккейах йола СССР чемпионат. «Химик» (Воскресенск) «Динамо» (Москва). Воскресенскера передача. Перерывашка кердадараш. 17.15 — «Вай уназцІено вой бе я» яха фильм. 17.35 — Концерт. Программах халкъа ахараш, СССР-а халкъий эстрадех. 18.05 — Знани яха Іилман популярни кинопрограмма. 18.30 — Илли а дехк, халха а буьл атагІехой (нохчий меттала). 19.00 — «Лазар» яха телевизионни журнал. 19.30 — Халкъа таланташ яха телевизионни музыкальни радиожурнал. 20.15 — Шоана, бераш. 22.25 — «Ха», информационни программа. 21.00 — Передачий программа. 21.05 — «Яша Топорков» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни ахарен культурни промышленностен отделий — 3-42-30; юрта бахкама отдела — 3-42-28; письмоц отделен бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02395. Заказ № 9715.